

แผนการใช้ที่ดินตำบลโนนสำราญ

อำเภอกันทรลักษ์

จังหวัดศรีสะเกษ

สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4

กรมพัฒนาที่ดิน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กันยายน 2564

แผนการใช้ที่ดินตำบลโนนสำราญ
อำเภอกันทรลักษ์
จังหวัดศรีสะเกษ

สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4
กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กันยายน 2564

คำนำ

“แนวทางการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล” ฉบับนี้ได้ยึดหลักการของ UNEP and FAO ที่กำหนดไว้ในเอกสารชื่อ “Negotiating a Sustainable Future for Land” ซึ่งมีขั้นตอนในการกำหนดทางเลือกในการใช้ที่ดิน ดังนี้

หลักการดังกล่าวได้นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของประเทศไทย ร่วมกับวิธีการต่างๆ ที่จำเป็นอีกหลายด้าน เช่น Participatory Rural Appraisal (PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน ฯลฯ ซึ่งได้ปรากฏอยู่ในแนวทางการวางแผนการใช้ที่ดินตำบล ฉบับนี้

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข-ค
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์	1
1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1
1.4 ขั้นตอนการดำเนินการ	1
1.5 นิยามศัพท์	2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	5
2.2 การแบ่งตำบลส่วนการปกครอง	5
2.3 ประวัติและเอกลักษณ์	6
2.4 สภาพภูมิประเทศ	6
2.5 สภาพภูมิอากาศ	10
2.6 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน	14
2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	17
บทที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรน้ำ	24
3.2 ทรัพยากรดิน	27
3.3 ทรัพยากรป่าไม้	29
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	
4.1 หลักการ	34
4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน(PRA)	34
4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	38
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 ทรัพยากรดิน	40
5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน	40
5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน	40

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 การวางแผนการใช้ที่ดิน	
6.1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	47
6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดิน	48-49
6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน	50
6.4 เขตการใช้ที่ดิน	50
6.5 ระบบการปลูกพืชตามเขตการใช้ที่ดิน	59
6.6 การจัดการความเสี่ยง	59
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการทำงาน	60
7.2 ตัวชี้วัด	60
7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินปีงบประมาณ 2565	60
7.4 กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	62
7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	63
7.6 ระยะเวลาดำเนินการ	65
ภาคผนวก	
ภาคผนวกที่ 1 นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินใน พื้นที่ป่าไม้	73 74
ภาคผนวกที่ 2 ทางเลือกพืชเศรษฐกิจเพื่อลดพื้นที่ปลูกยางพารา	
เอกสารอ้างอิง	80

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2-1 รายชื่อผู้นำหมู่บ้านตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ	5
ตารางที่ 2-2 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ปี 2532-2561	12
ตารางที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลโนนสำราญ จังหวัดศรีสะเกษ	15
ตารางที่ 2-4 จำนวนครัวเรือนและจำนวนประชากร ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ปี 2561	17
ตารางที่ 2-5 สภาพสังคมในพื้นที่ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ	19
ตารางที่ 2-6 หมดดินอาสา ตำบลโนนสำราญ จำนวน 12 ราย	20
ตารางที่ 2-7 แหล่งรายได้ของครัวเรือนตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ	22
ตารางที่ 3-1 บ่อบาดาล ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ	24
ตารางที่ 3-2 หน่วยแผนที่ดินตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ	28
ตารางที่ 3-3 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ	29
ตารางที่ 3-4 สมบัติดิน ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ	30
ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดินของตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ	46
ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ	48-49
ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดินตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ	51
ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565	68-69
ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	70
ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ แผน 5 ปี (พ.ศ. 2565-2569)	71-72

สารบัญรูป

	หน้า
รูปที่ 1-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ	7
รูปที่ 2-2 ความลาดชัน ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ	8
รูปที่ 2-3 ความสูงระดับทะเลปานกลาง ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ	9
รูปที่ 2-4 เส้นชั้นน้ำฝน จังหวัดศรีสะเกษ	13
รูปที่ 2-5 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดศรีสะเกษ	14
รูปที่ 2-6 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ	16
รูปที่ 2-7 สัดส่วนของจำนวนครัวเรือนเกษตร ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ	18
รูปที่ 2-8 รายได้ครัวเรือน ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ	23
รูปที่ 2-9 รายจ่ายครัวเรือน ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ	23
รูปที่ 3-1 ที่ตั้งบ่อบาดาล ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ	25
รูปที่ 3-2 อุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพหน้าบาดาลและชนิดชั้นหินในน้ำ ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ	26
รูปที่ 3-3 ภูมิประเทศและชุดดิน ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ	31
รูปที่ 3-4 ทรัพยากรดิน ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ	32
รูปที่ 3-5 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ	33
รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์ โดยระบบ DPSIR ของตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ	37
รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ	39
รูปที่ 5-1 แผนที่ความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว	45
รูปที่ 5-2 แผนที่ความเหมาะสมสำหรับการไม้ผล ทุเรียน	46
รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดินตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ	58
รูปที่ 6-2 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ	59
รูปที่ 7-1 ระบบการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ	65
รูปที่ 7-2 แผนที่การขุดบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ	67
รูปผนวกที่ 1-1 นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้	74

บทที่ 1
บทนำ

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 (1) ได้กำหนดให้มีการ “วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน” ต่อมาได้มีการประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 มีแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดิน ตำบล 7,225 ตำบล ให้แล้วเสร็จภายในปี 2565 ตลอดจนนำแผนการใช้ที่ดินตำบลไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการประกาศแผนปฏิรูปประเทศดังกล่าวข้างต้น จึงได้จัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อให้การใช้ที่ดินในตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ มีผลตอบสนองสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่และเป็นไปอย่างยั่งยืน

1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.3.1 ระยะเวลา 1 กันยายน 2563 – 30 พฤศจิกายน 2564

1.3.2 สถานที่ ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ทบทวนเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิที่จะนำมาวิเคราะห์และใช้ในการกำหนดเขตใช้ที่ดิน ดังนี้

(1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ภัยธรรมชาติ ฯลฯ

(2) ด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน พืชหลักหรือพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ตลาดสินค้าเกษตร รายได้ รายจ่าย ประชากร โครงสร้างประชากร การศึกษา ฯลฯ

(3) นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ยุทธศาสตร์ภาค

แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.4.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

1.4.3 ประเมินคุณภาพที่ดิน

1.4.4 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดทำ PRA ร่วมกับสภาพการใช้ที่ดิน การถือครองที่ดินรายแปลงจากแผนที่สำมะโนที่ดิน หรือ แผนที่ภาษีที่ดินในปัจจุบัน ผลจากการประเมินคุณภาพที่ดิน และกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน (ตามอำนาจหน้าที่ของกรมฯ)

1.4.5 สสำรวจข้อมูลทั้ง ภายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่ตำบลที่ดำเนินการเพิ่มเติมตามประเด็นปัญหาและความต้องการจาก PRA ให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล

1.4.6 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบล

1.4.7 รับฟังความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดิน

1.4.8 ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดิน

1.4.9 นำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ เป้าหมายสำคัญ คือ

(1) การที่สภาตำบล หรือ สภาเทศบาลนำแผนการใช้ที่ดินที่มีกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินเข้าไปบรรจุในแผน 3 ปี โดยสภาเทศบาล หรือ สภาตำบล มีมติรับรอง ซึ่งอาจมีการตั้งงบประมาณ หรือองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ เช่น งบประมาณลีดพันธุ์พืชคลุมดิน ซึ่งปลูกโดยเกษตรกรในพื้นที่ตำบลนั้น เป็นต้น

(2) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ.2551) มีการปฏิบัติในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินเขตต่าง ๆ โดยมีงบประมาณดำเนินการในแต่ละปี

(3) กิจกรรมของส่วนราชการต่าง ๆ ที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การขุดเจาะบ่อบาดาล เป็นต้น

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 ที่ดิน (Land)

“ที่ดิน” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บางลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย (มาตรา 4 ประมวลกฎหมายที่ดิน)

“ที่ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง “ชีวมณฑลบนพื้นผิวโลก ประกอบด้วย ชั้นบรรยากาศ ชั้นดิน ชั้นหิน ลักษณะความลาดเทของพื้นที่ ลักษณะทางอุทกศาสตร์ พืช สัตว์ และผลที่เกิด จากการกระทำของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน” (FAO,1974)

“ที่ดิน” หมายถึง พื้นที่หนึ่งๆที่อยู่บนพื้นผิวโลก ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมทั้งกายภาพและชีวภาพซึ่งมีอิทธิพลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนั้นที่ดินจึงไม่ได้ หมายถึง ดินเพียงอย่างเดียว แต่จะหมายรวมถึงลักษณะภูมิสัณฐาน (landforms) ภูมิอากาศ (Climate) อุทกวิทยา (hydrology) พืชพรรณ (vegetation) และสัตว์ (fauna) ซึ่งการปรับปรุงที่ดิน (land improvement) ได้แก่ การทำขึ้นบันไดและการระบายน้ำ เป็นต้น (FAO, 1993)

1.5.2 ดิน (Soil)

“ดิน” หมายรวมถึง หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรีย์วัตถุต่าง ๆ ที่เชื่อมปนกับเนื้อดินด้วย (มาตรา 4 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551)

“ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง เทหวัตถุธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นผิวโลกเป็นวัตถุที่ค่าจุนการเจริญเติบโต และการทรงตัวของต้นไม้ ประกอบด้วย แร่ธาตุ และอินทรีย์วัตถุต่าง ๆ มีลักษณะชั้นแตกต่างกัน แต่ละชั้นที่อยู่ต่อเนื่องกันจะมีแนวสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามกระบวนการกำเนิดดินที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำรวมกันของอากาศ พืชพรรณ วัตถุต้นกำเนิดดิน ระยะเวลา และความต่างระดับของพื้นที่ในบริเวณนั้น (FAO: 1974:39-40)

“ดิน” อินทรีย์วัตถุและอนินทรีย์วัตถุที่จับตัวแข็งเป็นหินซึ่งปกคลุมทั่วพื้นผิวโลก เป็นผลมาจากปัจจัยด้านการกำเนิดและสภาพแวดล้อม ได้แก่ภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิต (พืชและสัตว์) สภาพภูมิประเทศ วัตถุต้นกำเนิดและระยะเวลา ความเหมาะสมต่อการผลิตพืชของดินแตกต่างกัน เนื้อมาจากลักษณะและสมบัติทางกายภาพ เคมีชีวภาพ และสัณฐานวิทยา (คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา,2551:128)

1.5.3 การใช้ที่ดิน

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง การจัดการที่ดินตามที่มนุษย์ต้องการ ซึ่งรวมทั้งการใช้ที่ดินในชนบท เขตชานเมือง เขตอุตสาหกรรม เป็นต้น (FAO,1993)

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง ผลของความพยายามของมนุษย์ ในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพพื้นที่ของทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง (Vink, 1975)

1.5.4 การวางแผนการใช้ที่ดิน

“การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน” หมายความว่า การวางนโยบายและวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

“การวางแผนการใช้ที่ดิน” หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นการกำหนดทิศทางของการลงทุน แนวทางของการพัฒนาเทคโนโลยี เป็นการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานต่าง ๆ ให้ดำเนินการอยู่ในภาพรวมเดียวกัน และเป็นการเพิ่มศักยภาพทั้งในปัจจุบันและอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (NRC,1975 และ ADB,2012)

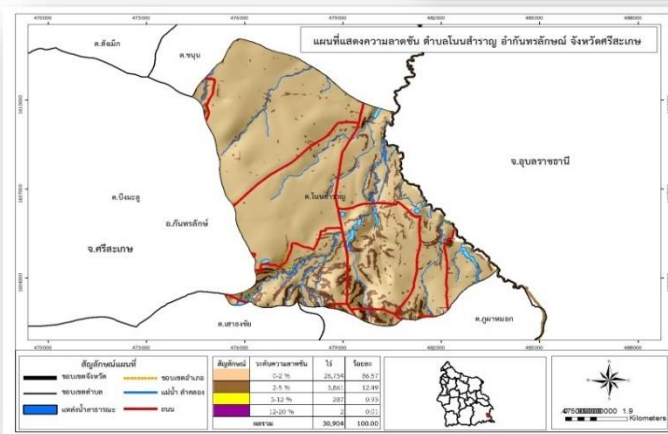
1.5.5 “เศรษฐกิจที่ดิน” หมายความว่า ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับที่ดินทางด้านเศรษฐกิจ

1.5.6 “เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจกรรมอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

1.5.7 “การชะล้างพังทลายของดิน” หมายความว่า ปรากฏการณ์ซึ่งที่ดินถูกชะล้างกัดเซาะพังทลายด้วยพลังงานที่เกิดจากน้ำ ลม หรือโดยเหตุอื่นใดให้เกิดการเสื่อมโทรม สูญเสียเนื้อดิน หรือความอุดมสมบูรณ์ของดิน

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ตำบลโนนสำราญ อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ มีหมู่บ้านในการปกครอง 11 หมู่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่พูดภาษาไทยอีสาน เขมร และนับถือศาสนาพุทธ พื้นที่ส่วนใหญ่ เป็นดินทรายและมีลุ่มน้ำลำห้วย 2 สาย มีพื้นที่ทั้งหมด 32.37 ตารางกิโลเมตร

ทิศเหนือ ติดกับ บ้านโตนด บ้านโนนสมบูรณ์ ตำบลขนุน อ.กันทรลักษ์ จ.ศรีสะเกษ

ทิศใต้ ติดกับ บ้านโคกขามป้อม บ้านด่านเหนือ ต.ภูผามอก อ.กันทรลักษ์ จ.ศรีสะเกษ

ทิศตะวันออก ติดกับ บ้านหนองดุม บ้านนาเจริญ ต.โคกสะอาด ต.ไพบูลย์ กิ่งอ.น้ำขุ่น

จ.อุบลราชธานี

ทิศตะวันตก ติดกับ บ้านห้วยน้ำใส ต.เสาธงชัย และ บ้านตาแทน บ้านโนนเปือย ต.บึงมะลู

อ.กันทรลักษ์ จ.ศรีสะเกษ

2.2 การแบ่งตำบลส่วนการปกครอง

ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 11 หมู่บ้านดังนี้

ตารางที่ 2- 1 รายชื่อผู้นำหมู่บ้านตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ลำดับที่	ชื่อหมู่บ้าน	หมู่ที่	ผู้ใหญ่บ้าน
๑	ท่าสว่าง	๒	นายนิสิทธิ์ เสมามิ่ง (กำนันตำบลโนนสำราญ)
๒	โนนสำราญ	๑	นายสมศรี กงแก้ว
๓	ตาเสก	๓	นายบุญทอง สายสิงห์
๔	จันทน์หอม	๔	นายแสวง พงษ์สุระ
๕	กระหวั้น	๕	นายภานุวัฒน์ แจ่มสงค์
๖	โนนเหลื่อม	๖	นายสมชาย เครือแก้ว
๗	รุ่งอรุณ	๗	นายดำรงค์ สิงห์หอม
๘	หนองติม	๘	นายผัน มนตรี
๙	ท่าสว่างสามัคคี	๙	นายเต็ม จันทน์หอม
๑๐	โนนสำราญใต้	๑๐	นายเลี่ยม แก้วศรี
๑๑	โนนสำราญ	๑๑	นายบุญเลิศ กระหนกฉันท

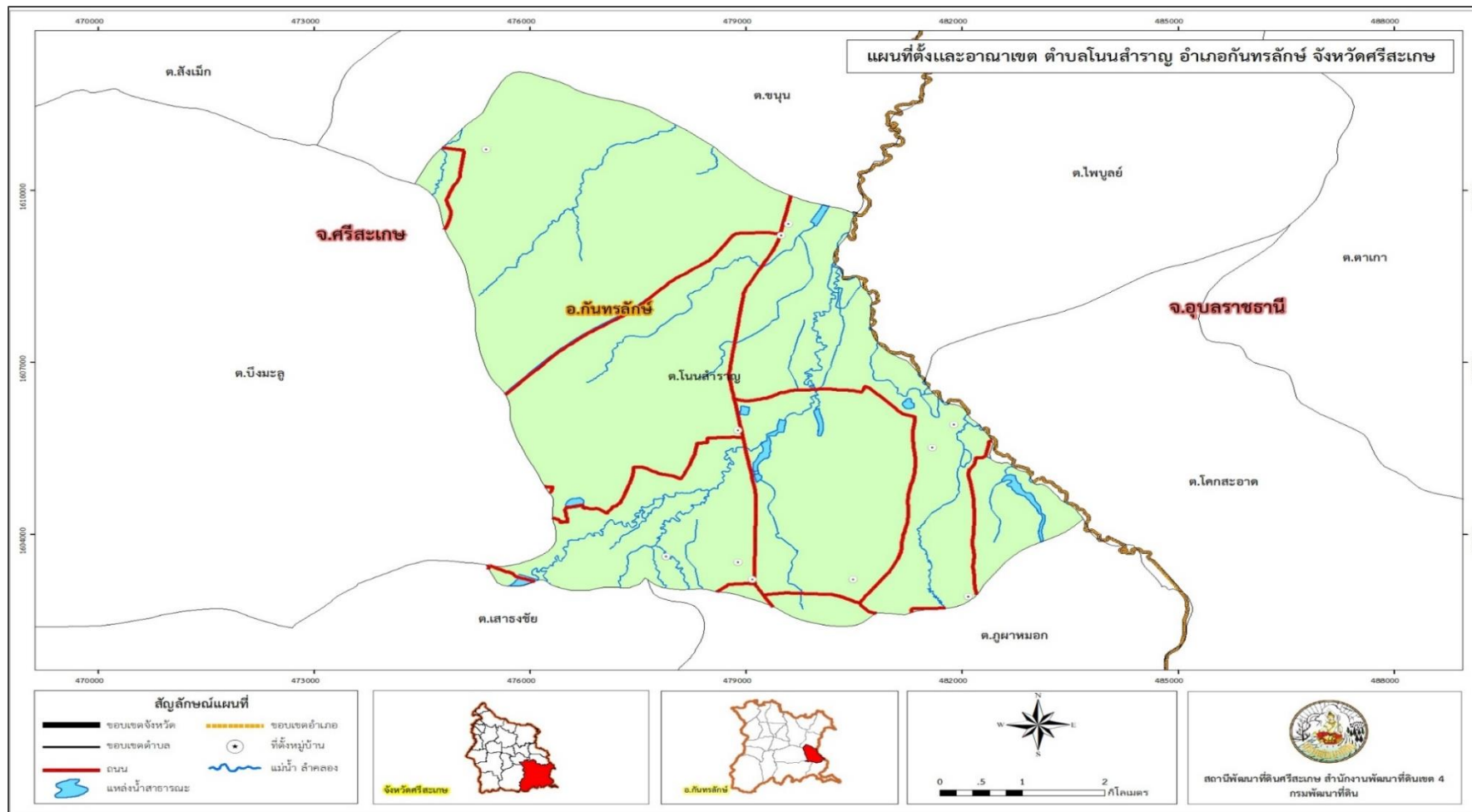
2.3 ประวัติและเอกลักษณ์

จากคำบอกเล่าของผู้ที่ร่วมก่อตั้งชุมชนบ้านโนนสำราญ เริ่มมีการรวมตัวกันเป็นชุมชนขึ้นเมื่อประมาณ ปี พ.ศ.2506 โดยเรียกชื่อหมู่บ้านนี้ตามลักษณะสภาพภูมิประเทศซึ่งเป็นเนินขนาดใหญ่ว่า “บ้านโนนใหญ่” ต่อมาเปลี่ยนจากชื่อเดิมมาเป็น “บ้านโนนสำราญ” มาจนถึงปัจจุบันนี้

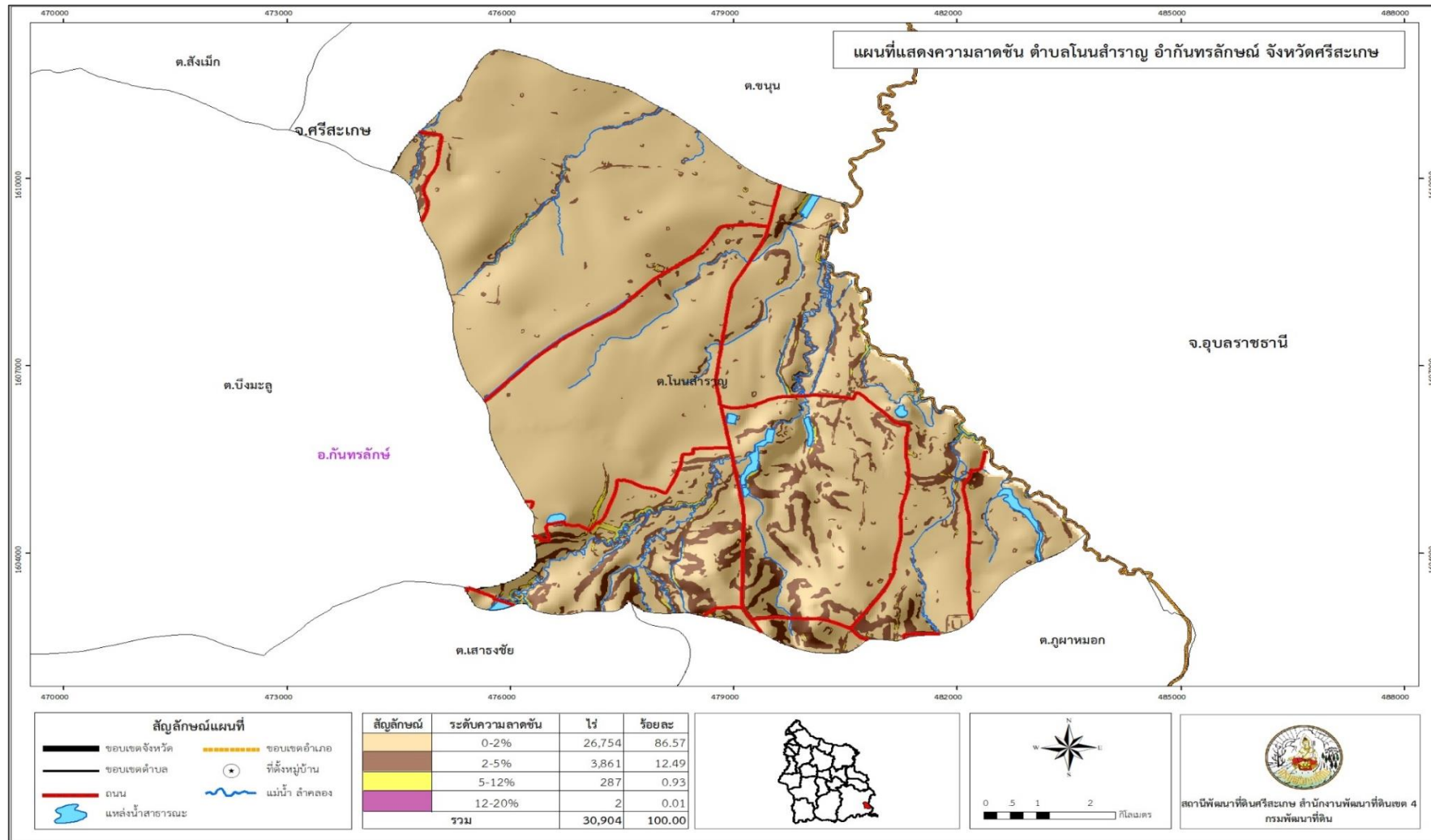
พ.ศ. 2512 การปกครองบ้านโนนสำราญขึ้นอยู่กับตำบลบึงมะลู โดยแบ่งการปกครองเป็นหมู่ที่ 11 ผู้ใหญ่บ้านคนแรก คือ นายป้อม แก้วศรี จากนั้นชุมชนก็มีการพัฒนา ชุมชนขยายตัวขึ้นเรื่อยๆ บ้างก็ได้ย้ายออกไปก่อตั้งชุมชนใหม่ ปี พ.ศ.2524 บ้านโนนสำราญและชุมชนโดยรอบขอแยกการปกครองออกมาเป็นตำบลโนนสำราญ โดยการนำของนายสุข กันยา ซึ่งในขณะนั้นตำบลโนนสำราญประกอบด้วย 5 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1-5 ปัจจุบันประกอบด้วยหมู่บ้านทั้งหมด 11 หมู่บ้าน ประชาชนในตำบลใช้ภาษาท้องถิ่นคือ ภาษาเขมร ภาษาลาว และมีอาชีพเกษตรกรรม (องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสำราญ, 2563)

2.4 สภาพภูมิประเทศ

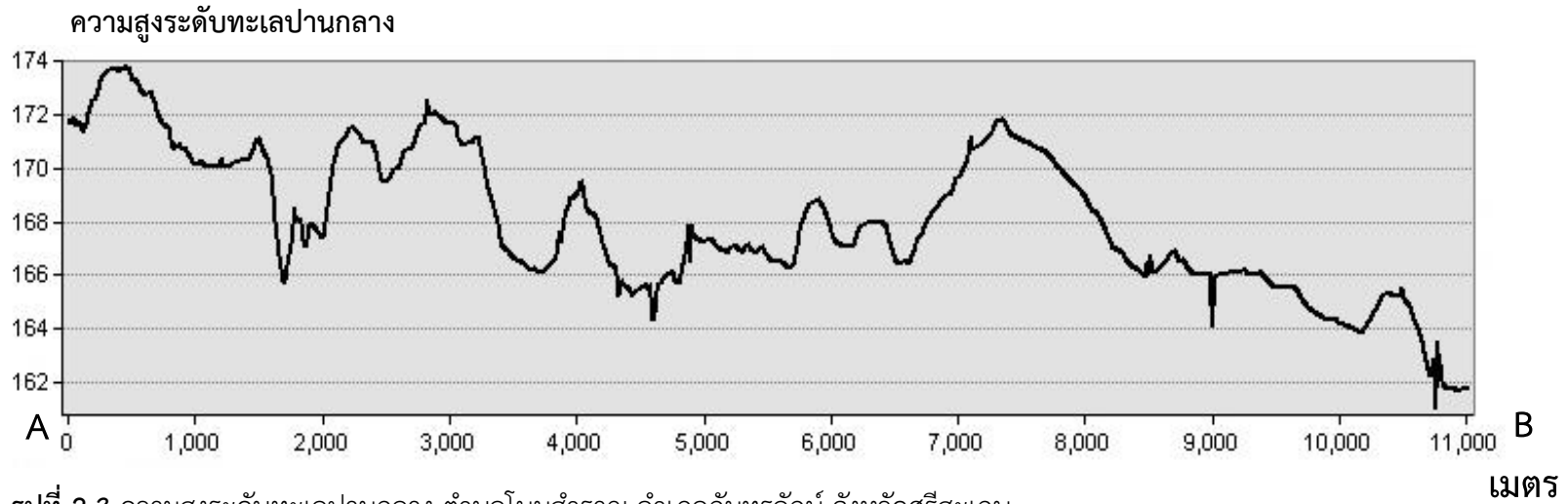
ลักษณะภูมิประเทศ พื้นที่ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบเรียบ ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 26,754 ไร่ ร้อยละ 86.57 พื้นที่ที่มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ เนื้อที่ 3,861 ไร่ ร้อยละ 12.49 และมีพื้นที่ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ เนื้อที่ 287 ไร่ ร้อยละ 0.93 ตามลำดับ ความสูงระดับทะเลปานกลาง 162-164 เมตร โดยด้านทิศเหนือเป็นพื้นที่ราบและทิศใต้มีพื้นที่ราบสูงสลับที่ราบ ลาดไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ แผนที่ตั้งอาณาเขต ความลาดชัน และความสูงระดับทะเลปานกลาง (รูปที่ 2-1 รูปที่ 2-2 และ รูปที่ 2-3)

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

รูปที่ 2-2 ความลาดชัน ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

รูปที่ 2-3 ความสูงระดับทะเลปานกลาง ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

2.5 สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศจังหวัดศรีสะเกษ มีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 สภาวะอากาศทั่วไป

ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดศรีสะเกษ ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนเข้าปกคลุมประเทศไทยตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณเดือนกุมภาพันธ์ซึ่งอยู่ในช่วงฤดูหนาวของประเทศไทย ทำให้จังหวัดศรีสะเกษมีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดพามวลอากาศชื้นจากทะเลและมหาสมุทรเข้าปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝนประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงประมาณกลางเดือนตุลาคมทำให้มีฝนตกชุกทั่วไป

2.5.2 ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดศรีสะเกษ พิจารณาตามลักษณะของลมฟ้าอากาศของประเทศไทย สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ฤดูดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นที่มีอากาศร้อนอบอ้าวโดยทั่วไป โดยเฉพาะเดือนเมษายนจะเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวที่สุดของปี

ฤดูฝน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเอาความชื้นจากทะเลและมหาสมุทรมาปกคลุมประเทศไทย ประกอบกับในช่วงดังกล่าวร่องความกดอากาศต่ำที่พาดอยู่บริเวณภาคใต้ของประเทศไทยจะเลื่อนขึ้นมาพาดผ่าน บริเวณภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ทำให้อากาศเริ่มชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป โดยเฉพาะเดือนสิงหาคมเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกหนาแน่นมากที่สุดในรอบปีแต่อย่างไรก็ตามนอกจากปัจจัยดังกล่าวที่ทำให้มีฝนตกชุกแล้ว ยังขึ้นอยู่กับอิทธิพลของพายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวเข้าใกล้หรือเข้าสู่ประเทศไทยในช่วงดังกล่าวด้วย

ฤดูหนาว เริ่มต้นประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ซึ่งเป็นช่วงที่มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย อากาศโดยทั่วไปจะหนาวเย็นและแห้ง โดยมีอากาศหนาวจัดในบางวันและเดือนที่มีอากาศหนาวมากที่สุดจะอยู่ในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคม แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่แผ่ลงปกคลุมประเทศไทยในช่วงดังกล่าวด้วย

2.5.3 อุณหภูมิ

เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดศรีสะเกษ ตั้งอยู่บนที่ราบสูง ทำให้มีอากาศร้อนอบอ้าวในช่วงฤดูร้อน ส่วนในช่วงฤดูหนาวจะมีอากาศค่อนข้างหนาวเย็น โดยอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปี 27.4 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23.0 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.0 องศาเซลเซียส เดือนเมษายน เป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุดในรอบปี วัดอุณหภูมิ สูงที่สุดได้ 36.5 องศาเซลเซียส ส่วนในช่วงฤดูหนาวจะมีอากาศหนาวที่สุดในเดือนมกราคม วัดอุณหภูมิต่ำที่สุดได้ 18.1 องศาเซลเซียส

2.5.4 ฝน

จังหวัดศรีสะเกษมีปริมาณฝนเฉลี่ย 1,451.3 มิลลิเมตรต่อปี มีฝนตกทั้งปีประมาณ 113.7 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุดเดือนสิงหาคม จำนวน 19.9 วัน จากเส้นน้ำฝน พบว่า ตำบลโนนสำราญมีฝนในช่วง 1,700-1,950 มิลลิเมตรต่อปี (กรมอุตุฯ, 2563)

2.5.5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

จากสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี 2532-2562) ณ สถานีตรวจอากาศศรีสะเกษได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cowpat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนมีนาคมถึงต้นเดือนธันวาคม

ช่วงที่มีน้ำมากเกินไป เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน และช่วงนี้อาจจะเกิดภาวะน้ำท่วมทำให้พืชเสียหายได้ในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายนช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจจะเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ จะเริ่มตั้งแต่ต้นเดือนธันวาคมถึงปลายเดือนมีนาคม

(ตารางที่ 2-2 และรูปที่ 2-4 ถึง รูปที่ 2-5)

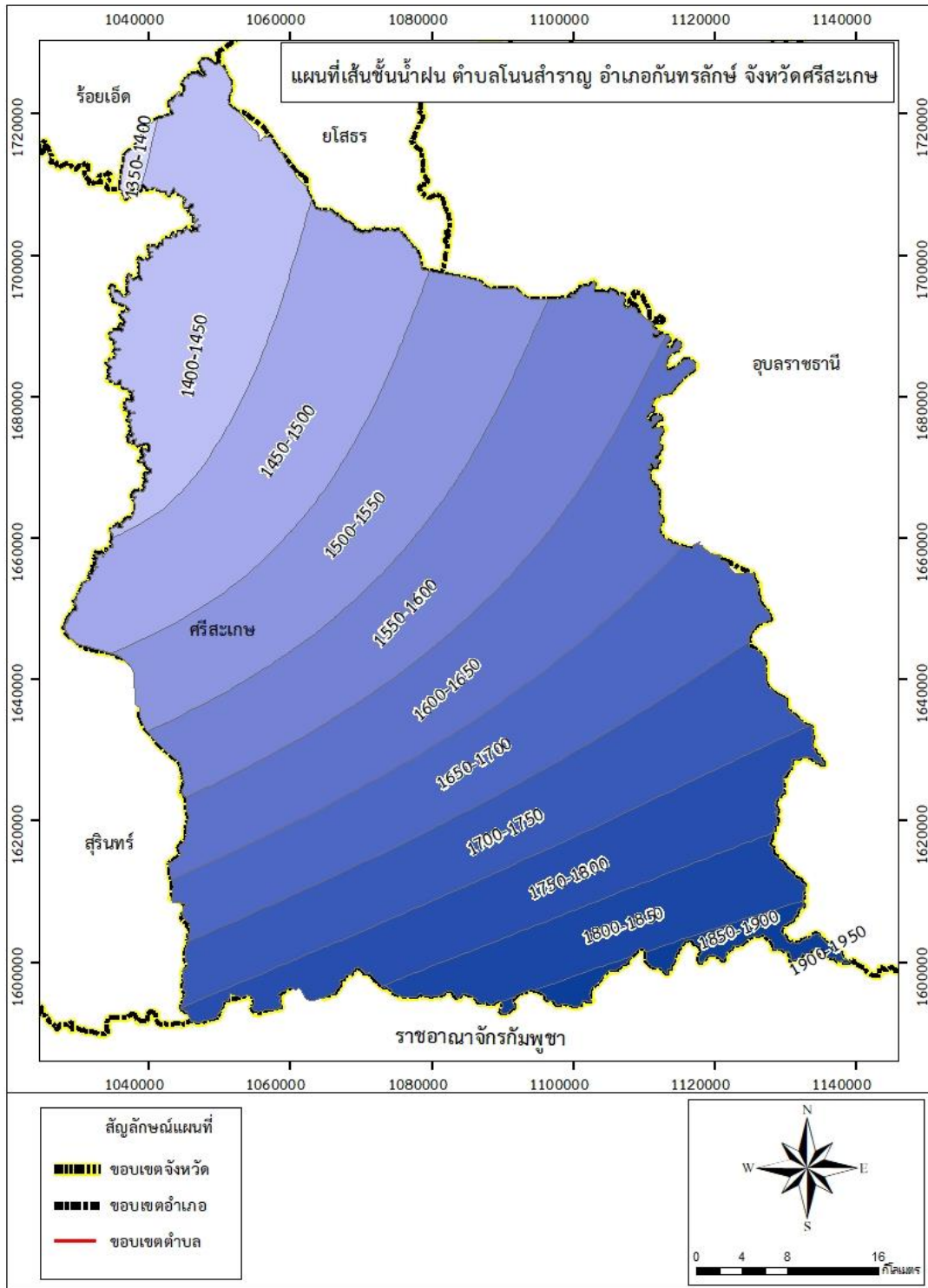

ตารางที่ 2-2 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ
ปี 2532-2561

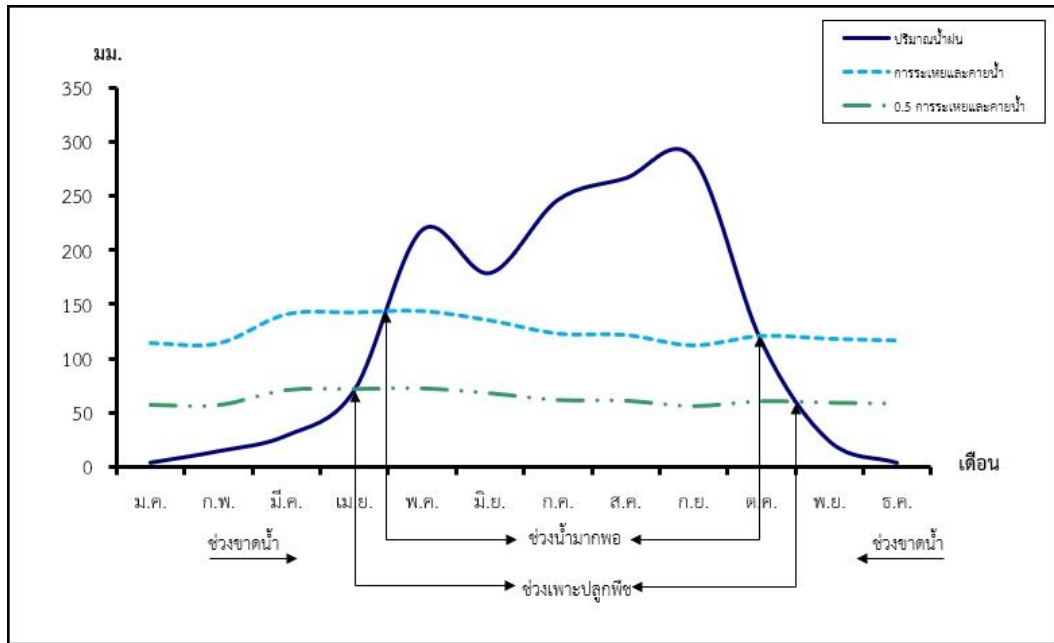
เดือน	อุณหภูมิ ต่ำสุด (°C)	อุณหภูมิ สูงสุด (°C)	อุณหภูมิ เฉลี่ย (°C)	ความชื้น สัมพัทธ์ (%)	ปริมาณ น้ำฝน (มม.)	จำนวน วันที่ฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน ในการ * (มม.)	การระเหย และการ คายน้ำ อ้างอิง* (มม.)
ม.ค.	18.1	31.1	24.0	68.0	3.1	113.8	0.8	3.1
ก.พ.	19.8	33.5	26.1	66.0	13.7	113.4	2.1	13.4
มี.ค.	22.8	35.5	28.5	67.0	28.1	141.1	4.3	26.8
เม.ย.	24.8	36.5	29.8	69.0	69.7	142.8	6.6	61.9
พ.ค.	25.4	35	29.3	76.0	218.4	144.2	14.5	142.1
มิ.ย.	25.6	33.9	29.1	78.0	178.6	135.3	15.3	127.6
ก.ค.	25.0	32.7	28.2	81.0	246.3	122.8	17.6	149.2
ส.ค.	25.0	32.2	28.0	83.0	266.5	121.5	19.9	151.7
ก.ย.	24.6	31.9	27.7	84.0	285.1	111.6	19.0	153.5
ต.ค.	23.8	31.8	27.3	80.0	115.7	120.6	10.0	94.3
พ.ย.	21.8	31.7	26.3	73.0	23.2	117.9	2.9	22.3
ธ.ค.	18.9	30.6	24.3	70.0	2.9	116.3	0.7	2.9
รวม	-	-	-	-	1,451.3	1,501.1	113.7	948.8
เฉลี่ย	23.0	33.0	27.4	74.6	-	-	-	-

หมายเหตุ : * จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2562)

รูปที่ 2-4 เส้นชั้นน้ำฝน จังหวัดศรีสะเกษ

รูปที่ 2-5 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดศรีสะเกษ

2.6 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ มีพื้นที่รวมทั้งหมด 30,904 ไร่ ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2561) ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม มีทั้งหมด 28,730 ไร่ ร้อยละ 92.97 ของพื้นที่ตำบล แบ่งเป็นสภาพการใช้ที่ดิน ดังนี้
 - 1.1) เขตนาข้าว มีเนื้อที่ 19,995 ไร่ หรือร้อยละ 69.60 ของพื้นที่เกษตรกรรม ได้แก่ เขตทำนาพื้นที่ลุ่มและนาร้าง
 - 1.2) เขตปลูกพืชไร่ มีเนื้อที่ 2,538 ไร่ หรือร้อยละ 8.84 ของพื้นที่เกษตรกรรม ได้แก่ พื้นที่ปลูกอ้อย มันสำปะหลังและไร้ร้าง
 - 1.3) เขตปลูกไม้ผล มีเนื้อที่ 20 ไร่ ร้อยละ 0.07 ของพื้นที่เกษตรกรรม ได้แก่ มะม่วง มะม่วงหิมพานต์ ทูเรียน และลำไย
 - 1.4) พื้นที่ปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 6,150 ไร่ หรือร้อยละ 21.40 ของพื้นที่เกษตรกรรม ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ยูคาลิปตัส ไม้ยืนต้นผสมและไม้ยืนต้นเสื่อมโทรม
 - 1.5) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 27 ไร่ ร้อยละ 0.09 ของพื้นที่เกษตรกรรม ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก
2. เขตพื้นที่ชุมชนและสิ่งก่อสร้าง มีเนื้อที่ 1,375 ไร่ ร้อยละ 4.44 ของเนื้อที่ตำบล
3. เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 299 ไร่ หรือร้อยละ 0.96 ของเนื้อที่ตำบล
4. เขตป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู มีเนื้อที่ 39 ไร่ หรือร้อยละ 0.12 ของเนื้อที่ตำบล

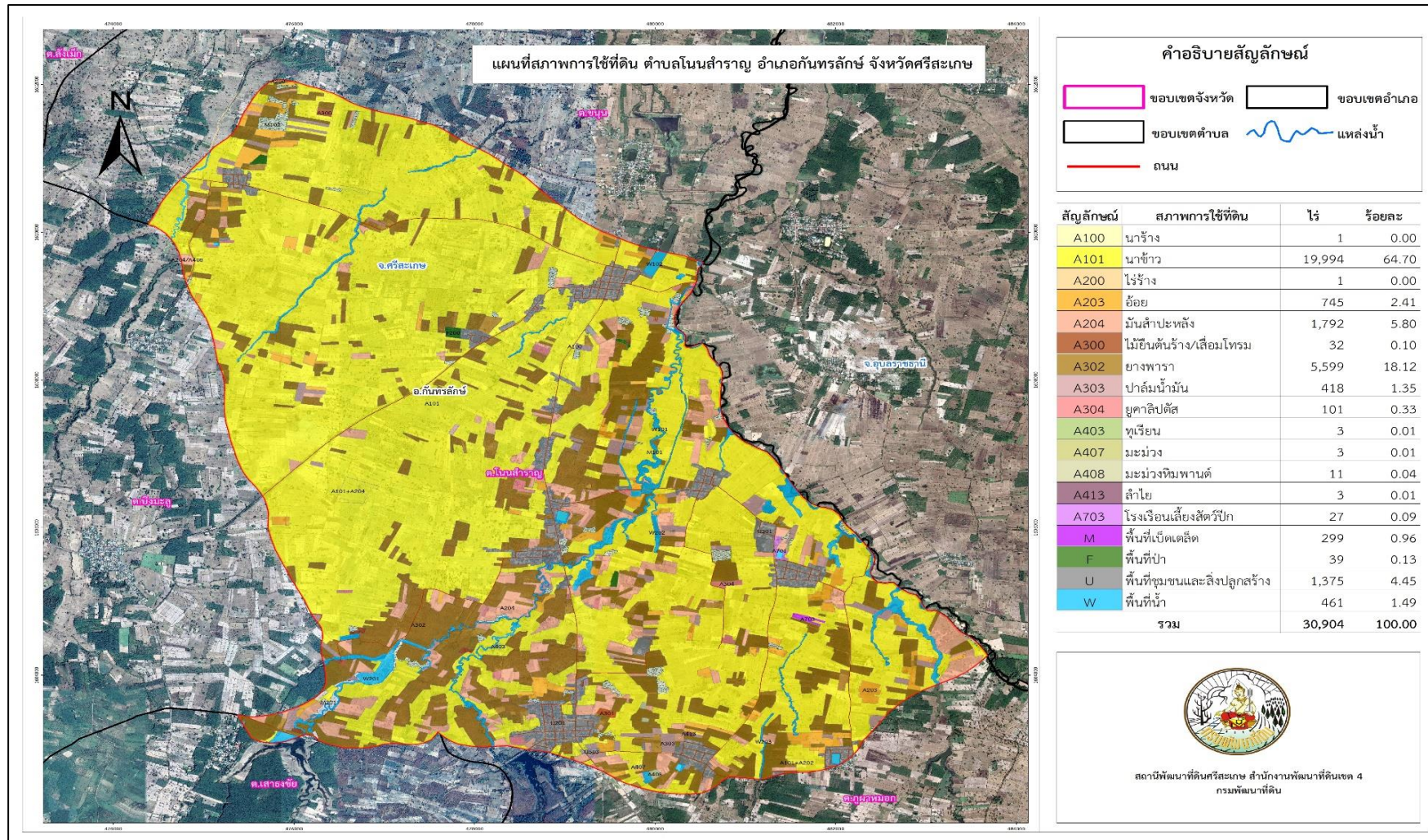

(ตารางที่ 2-3 และรูปที่ 2-6)

ตารางที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลโนนสำราญ จังหวัดศรีสะเกษ

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A	พื้นที่เกษตรกรรม	28,730	92.96
A100	นาร้าง	1	0.01
A101	นาข้าว	19,994	64.69
A200	ไร่อ้อย	1	0.01
A203	อ้อย	745	2.41
A204	มันสำปะหลัง	1,792	5.79
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	32	0.09
A302	ยางพารา	5,599	18.11
A303	ปาล์มน้ำมัน	418	1.35
A304	ยูคาลิปตัส	101	0.32
A403	ทุเรียน	3	0.01
A407	มะม่วง	3	0.01
A408	มะม่วงหิมพานต์	11	0.03
A413	ลำไย	3	0.01
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	27	0.87
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	299	0.96
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	29	0.09
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	270	0.87
F	พื้นที่ป่าไม้	39	0.12
F200	ป่าผลัดใบสภาพฟื้นฟู	39	0.12
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,375	3.91
W	พื้นที่น้ำ	461	2.02
	รวม	30,904	100.00

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2561)

รูปที่ 2-6 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.7.1 สภาพสังคมโดยทั่วไป

1) ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2562 พบว่าประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลโนนสำราญ มีประชากรรวม 6,530 คน แยกเป็น ชาย 3,301 คน เป็นหญิง 3,229 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด จำนวน 1,843 ครัวเรือน ความหนาแน่นเฉลี่ย 260 คน/ตารางกิโลเมตร เป็นครัวเรือนที่มาขึ้นทะเบียนเกษตรกรทั้งหมด จำนวน 1,280 ราย หรือร้อยละ 69.45 จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆและครัวเรือนเกษตรกรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนจำนวน 563 ราย หรือร้อยละ 31.55 ดังรายละเอียดตามตารางที่ 2-4 และ ตารางที่ 2-5 และรูปที่ 2-7

ตารางที่ 2-4 จำนวนครัวเรือนและจำนวนประชากร ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ปี 2561

พื้นที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลโนนสำราญ	1,843	3,301	3,229	6,530
หมู่ที่ 1 โนนสำราญ	334	335	669	229
หมู่ที่ 2 ท่าสว่าง	504	492	996	265
หมู่ที่ 3 ตาเสก	292	286	578	224
หมู่ที่ 4 จันทรหอม	260	262	522	133
หมู่ที่ 5 กระหวัน	214	181	395	92
หมู่ที่ 6 โนนเหลื่อม	182	176	358	97
หมู่ที่ 7 รุ่งอรุณ	372	399	771	185
หมู่ที่ 8 หนองติม	230	235	465	131
หมู่ที่ 9 ท่าสว่างสามัคคี	422	386	808	187
หมู่ที่ 10 โนนสำราญ	305	297	602	203
หมู่ที่ 11 โนนสำราญ	186	180	366	97

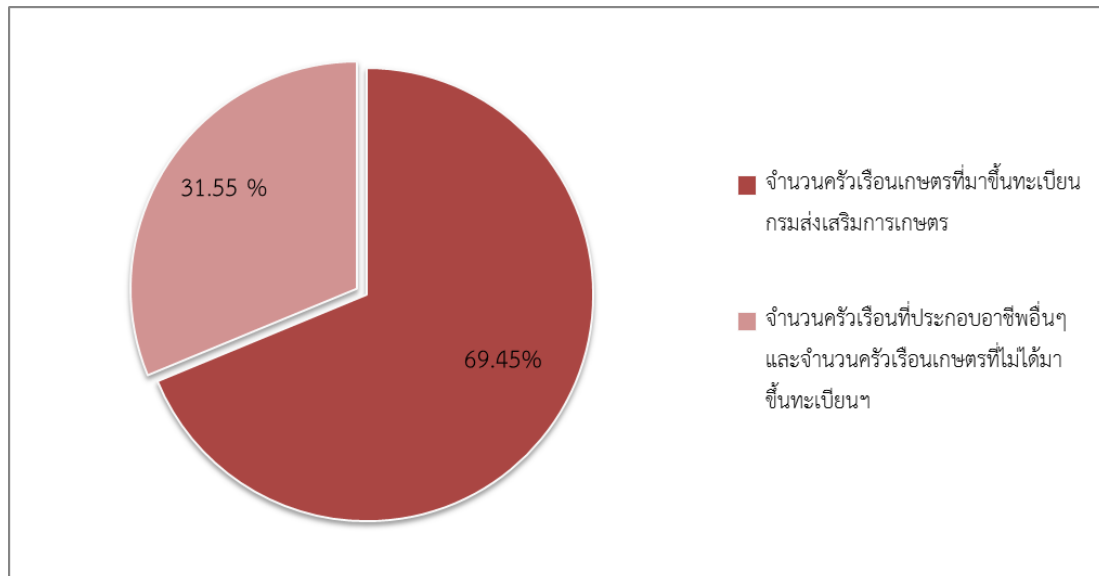

ตารางที่ 2-5 จำนวนครัวเรือนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ปี 2563

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด	1,843	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มากขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร	1,280	69.45
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	563	31.55

ที่มา: 1) กรมการปกครอง 2561

2) กรมส่งเสริมการเกษตร 2563

รูปที่ 2-7 สัดส่วนของจำนวนครัวเรือนเกษตร ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

2) สภาพทั่วไป

จากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้านหรือชุมชน ปี2562 สภาพทั่วไปของตำบลโนนสำราญ ได้แก่ แหล่งน้ำ โครงสร้างพื้นฐาน การประกอบอาชีพ สถานที่สำคัญ การคมนาคมขนส่ง ตำบลโนนสำราญ มีถนนสายหลัก คือ ถนนหลวงแผ่นดินหมายเลข 3011 ถนนหลวงแผ่นดินหมายเลข 5060 และได้ดำเนินการปรับปรุง พัฒนาเส้นทางคมนาคมให้ประชาชนสามารถสัญจรได้สะดวก รวดเร็ว และปลอดภัยมากขึ้น การไฟฟ้าจัดให้มีไฟฟ้าสาธารณะภายในหมู่บ้านเพื่อทำให้เกิดแสงสว่างเพื่อสะดวกใน

การเดินทางและลดอุบัติเหตุ ลดปัญหาอาชญากรรม รวมถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ตำบลโนนสำราญให้มีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน และมีการขยายเขตไฟฟ้าเป็นบางจุด

3) แหล่งน้ำใช้ในครัวเรือนและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ระบบประปาภายในหมู่บ้านมีครบทุกหมู่บ้านแต่ยังไม่เพียงพอในบางหมู่บ้านและบางหมู่บ้านไม่สามารถใช้การได้

4) สถาบันการศึกษา เขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสำราญ มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนในพื้นที่ ระดับประถมศึกษาและ โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนในพื้นที่ระดับประถมศึกษา(ขยายโอกาส) จำนวน 4 โรงเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 7 ศูนย์

5) โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะ ตำบลโนนสำราญ มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพส่วนตำบล 2 แห่ง คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนสำราญ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าสว่าง

6) สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ ในพื้นที่เทศบาลตำบลโนนสำราญ มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ หาดสำราญ วัดโนนสำราญ วัดท่าสว่าง วัดบ้านโนนสำราญ

ตารางที่ 2-5 สภาพสังคมในพื้นที่ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

สภาพสังคม	จำนวน (แห่ง)
แหล่งน้ำตามธรรมชาติ	
- อ่างเก็บน้ำห้วยจันทร์หอม	1
สถาบันการศึกษา	
- โรงเรียนระดับประถมศึกษา (ขยายโอกาส)	4
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	7
โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะในหมู่บ้าน(แห่ง)	
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ	2
- สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล	1
- วัด (มหานิกาย)	10
- สำนักสงฆ์	2
- โบสถ์คริสต์คาทอลิก	1
สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ	
- หาดสำราญ	1
- วัดท่าสว่าง	1
- วัดโนนสำราญ	1
- วัดบ้านโนนสำราญ	1

ที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

7) หมอдинอาสา ตำบลโนนสำราญ ทั้งสิ้นจำนวน 12 ราย หมอдинอาสาประจำตำบล 1 ราย และ หมอдинอาสาประจำหมู่บ้านจำนวน 11 ราย

ตารางที่ 2-6 หมอдинอาสา ตำบลโนนสำราญ จำนวน 12 ราย

พื้นที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่งหมอдинอาสา
หมู่ที่ 1 โนนสำราญ	นายสุรชัย วงศ์ละคร	หมอдинอาสาประจำหมู่บ้าน
หมู่ที่ 2 ท่าสว่าง	นายบัวศรี ทัดเทียม	หมอдинอาสาประจำหมู่บ้าน
หมู่ที่ 3 ตาเสก	นายบุญมา พาที	หมอдинอาสาประจำหมู่บ้าน
หมู่ที่ 4 จันทรหอม	นายสุรินทร์ บังเศียร	หมอдинอาสาประจำหมู่บ้าน
หมู่ที่ 5 กระหวัน	นายรัตนศักดิ์ คุณสิม	หมอдинอาสาประจำหมู่บ้าน
หมู่ที่ 6 โนนเหลื่อม	นายบุญมี เลื่อนฤทธิ์	หมอдинอาสาประจำหมู่บ้าน
หมู่ที่ 7 รุ่งอรุณ	นายดำรงค์ สิงห์หอม	หมอдинอาสาประจำหมู่บ้าน
หมู่ที่ 8 นองติม	นายประพาส โอภาพ	หมอдинอาสาประจำหมู่บ้าน
หมู่ที่ 9 ท่าสว่างสามัคคี	นายคำพอง ลีกลาภ	หมอдинอาสาประจำหมู่บ้าน
หมู่ที่ 10 โนนสำราญ	นายสมชาย บุญจันทร์	หมอдинอาสาประจำหมู่บ้าน
หมู่ที่ 11 โนนสำราญ	นายไสว สะสีสัง	หมอдинอาสาประจำหมู่บ้าน
หมู่ที่ 10 โนนสำราญ	นายบัวผัน กุณรา	หมอдинอาสาประจำตำบล

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, 2564

8) การถือครองที่ดิน

ปี 2561 ประชากรตำบลโนนสำราญ 6,530 คน ถือครองที่ดินเฉลี่ยคนละ 4.3 ไร่

9) ลักษณะทางเศรษฐกิจ

9.1) การประกอบอาชีพ

- อาชีพหลัก คือ การทำเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำสวน ยางพารา ปลูกหม่อน เลี้ยงไหม ทำไร่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

- อาชีพรอง คือ การเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ เลี้ยงวัว เลี้ยงควาย เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา หรือทำการค้าขาย นอกจากฤดูทำนา ชาวบ้านบางส่วนประกอบอาชีพเสริม เช่น อาชีพรับจ้าง กรรมกร หรืองานก่อสร้าง

- ด้านอุตสาหกรรม ตำบลโนนสำราญมีอุตสาหกรรมครัวเรือน เช่น ทอไหม กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ ทำพรมเช็ดเท้า กลุ่มทอผ้าไหมบ้านท่าสว่างสามัคคี หมู่ที่ ๙ กลุ่มทอผ้าฝ้าย และ กลุ่มผลิตข้าวกล็อง บ้านท่าสว่าง หมู่ที่ ๒

9.2) ด้านแรงงาน แรงงานเกษตรส่วนใหญ่จะเป็นหัวหน้าครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่จะใช้แรงงานจากคนภายในตำบลเพราะ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ เป็นรับจ้างทั่วไป รับราชการ รับเหมาก่อสร้าง และงานอื่นๆ

9.3) ด้านแหล่งน้ำทางการเกษตร

แหล่งน้ำทางการเกษตรไม่เพียงพอ ในพื้นที่ตำบลโนนสำราญ มีแหล่งน้ำสำคัญ คือ คลองตุง หนองยาง ซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญที่ใช้ในการเพาะปลูก เป็นแหล่งทำมาหากินของชุมชน และเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติเหล่านี้ไม่เพียงพอต่อการอุปโภค-บริโภค และการทำการเกษตรของเกษตรกรของตำบลในช่วงฤดูแล้ง

9.4) ด้านรายได้-รายจ่าย

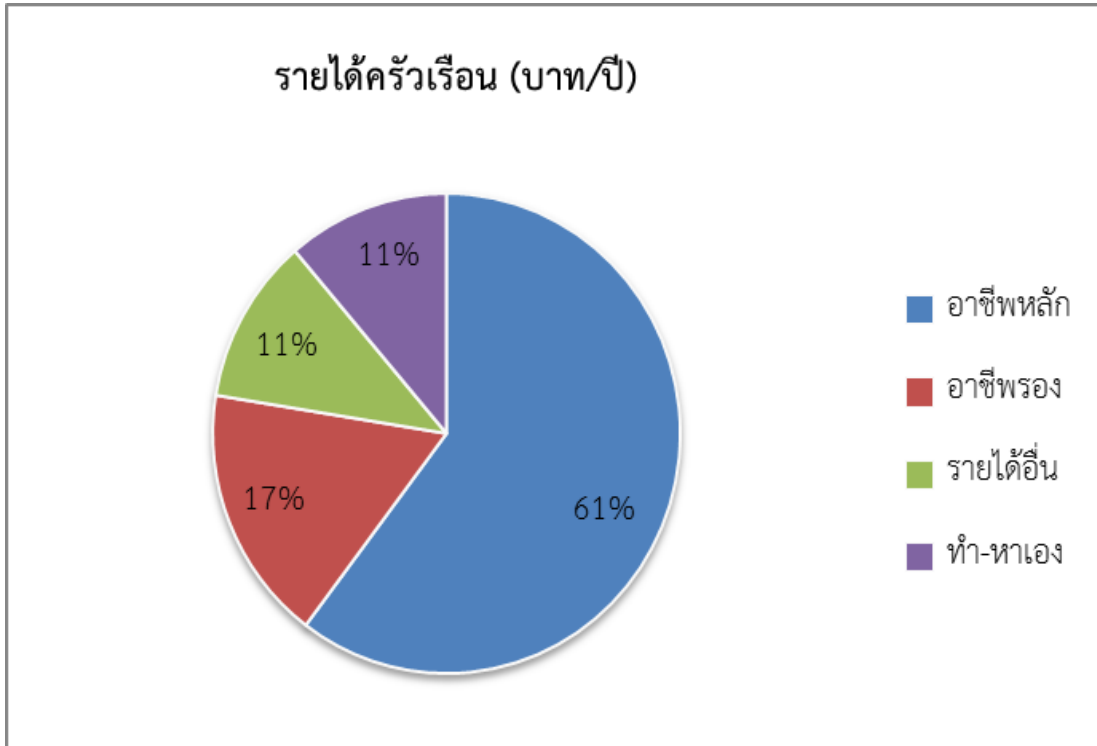
จากข้อมูลพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2564 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 186,972 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 52,252 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 70,682 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 20,377 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 116,290 บาท และรายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 31,874 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-7 และรูปที่ 2-8 (กรมการพัฒนาชุมชน, 2564)

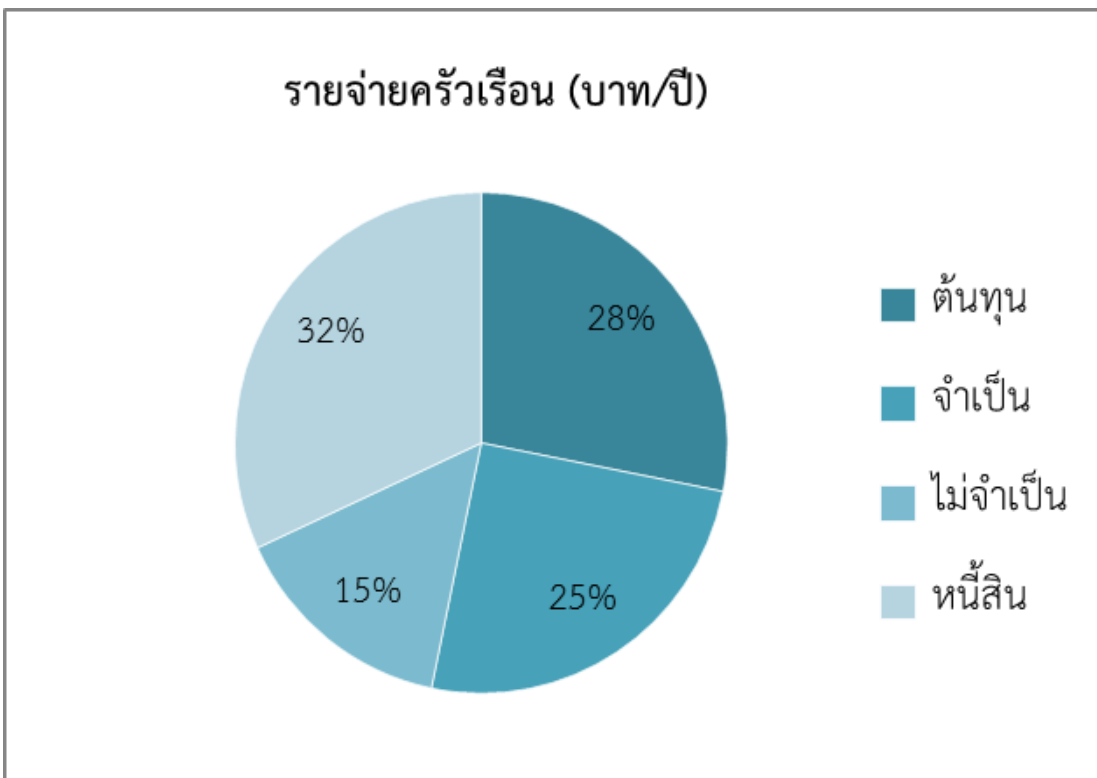
ตารางที่ 2-7 แหล่งรายได้ของครัวเรือนตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ตำบลโนนสำราญ	จำนวน ครัวเรือน (ครัวเรือน)	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)					รายได้บุคคล เฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่าย ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายบุคคล เฉลี่ย (บาท/ปี)
		อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	รวม			
หมู่ที่ 1 โนนสำราญ	334	133,892	29,203	17,371	21,424	201,891	58,209	96,138	27,718
หมู่ที่ 2 ท่าสว่าง	504	142,981	24,512	21,618	28,451	217,563	47,771	98,008	21,520
หมู่ที่ 3 ตาเสก	292	40,714	38,285	36,828	14,000	129,828	47,498	99,476	36,393
หมู่ที่ 4 จันทร์หอม	260	103,640	22,684	16,587	10,646	153,377	47,643	41,463	12,879
หมู่ที่ 5 กระหวั้น	214	167,090	52,593	15,000	21,303	255,987	51,042	47,650	9,501
หมู่ที่ 6 โนนเหลื่อม	182	94,551	44,141	27,602	37,025	203,320	65,533	134,179	43,241
หมู่ที่ 7 รุ่งอรุณ	372	138,482	21,572	14,351	25,758	200,165	47,815	77,084	18,414
หมู่ที่ 8 หนองตม	230	103,942	34,942	23,036	14,361	175,765	56,161	38,465	12,290
หมู่ที่ 9 ท่าสว่าง สามัคคี	422	106,728	24,198	15,313	11,319	157,560	49,256	32,961	10,304
หมู่ที่ 10 โนนสำราญ	305	90,161	40,389	29,843	24,787	185,182	54,628	35,839	10,572
หมู่ที่ 11 โนนสำราญ	186	118,154	22,704	13,084	22,112	176,056	49,212	76,239	21,311
						186,972	52,251.64	70,682	20,377

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2564)

รูปที่ 2-8 รายได้ครัวเรือน ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

รูปที่ 2-9 รายจ่ายครัวเรือน ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

บทที่ 3
ทรัพยากรธรรมชาติ

บทที่ 3

ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ 1) ทรัพยากรน้ำ และ) ทรัพยากรดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 น้ำผิวดิน

1) แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ คลองตุง หนองยาง ห้วยลำดวน ห้วยขยุงหลง ห้วยสะโตง ห้วยอากอง

2) การพัฒนาแหล่งน้ำ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำโนนสำราญ อ่างเก็บน้ำห้วยกระโจน อ่างเก็บน้ำห้วยด่านน้อย บ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน จำนวน 55บ่อ

3.2.2 น้ำใต้ดิน

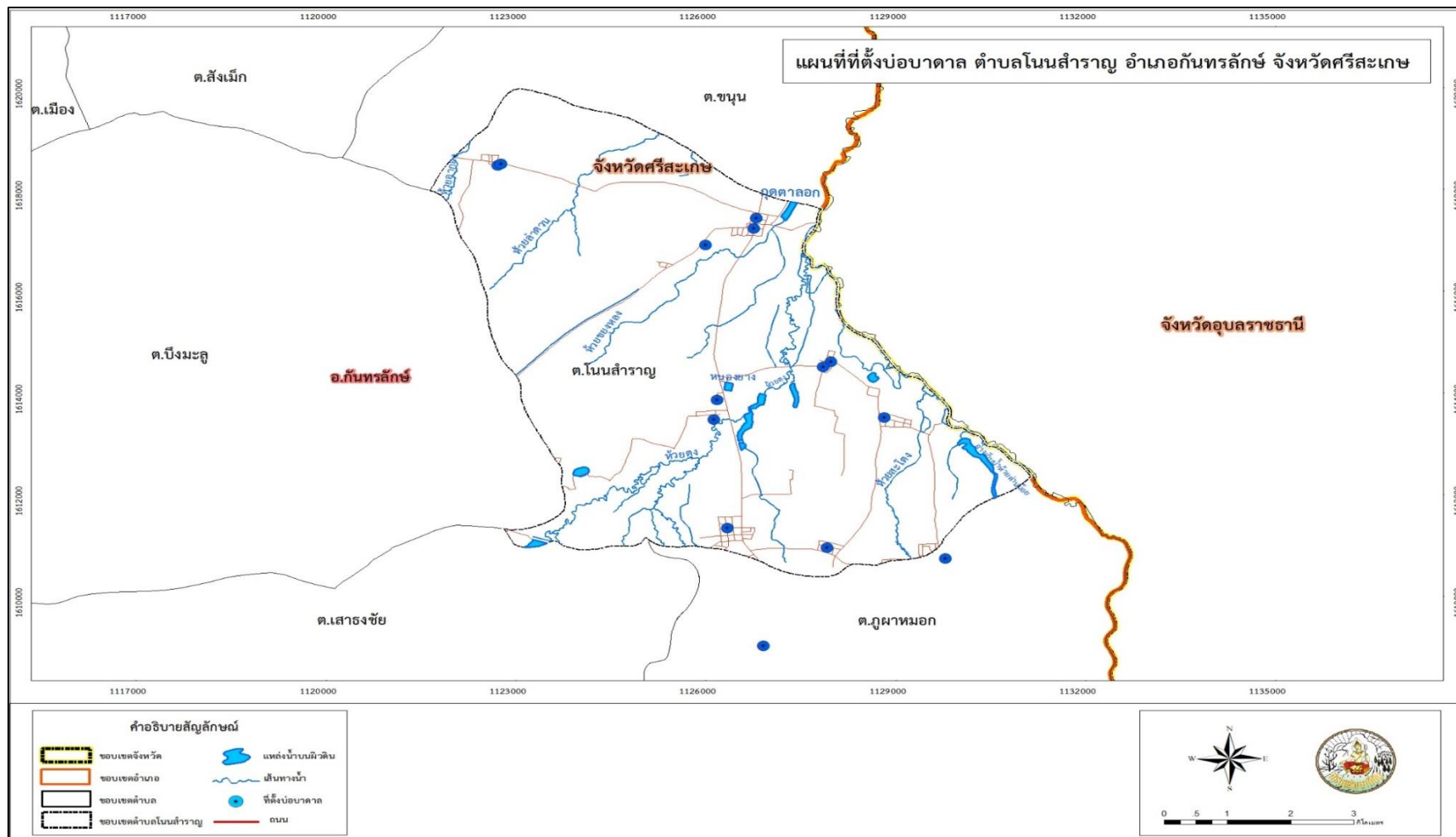
ในปัจจุบันมีบ่อบาดาลจำนวน 14 บ่อ ปริมาณน้ำบาดาลที่คาดว่าจะพัฒนาได้อยู่ในเกณฑ์น้อยกว่า 10 ลูกบาศก์เมตร ดังรายละเอียดในตาราง 3-1 รูปที่ 3-1และแผนที่อุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพน้ำบาดาลและชนิดชั้นหินในน้ำ ดังรูปที่ 3-2

ตารางที่ 3-1 บ่อบาดาล ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

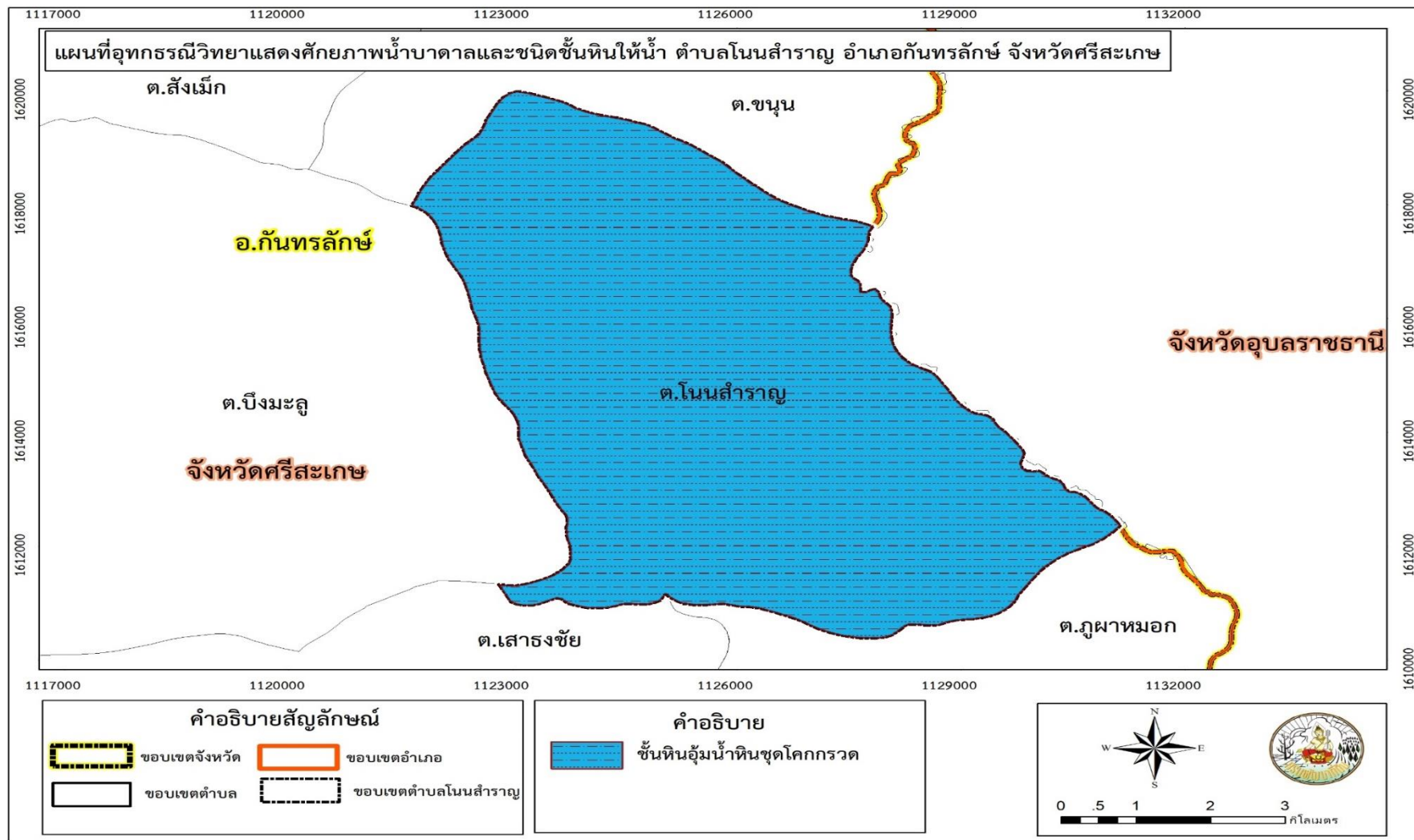
ลำดับ	พิกัด		ประเภทบ่อ	สภาพน้ำ	ความลึกเจาะ (ม.)	ระดับน้ำปกติ (ม.)
	N	E				
1	478893	1603378	ใช้ได้-น้ำจืด	3	72	7
2	479395	1601067	ใช้ได้-น้ำจืด	10	62	3
3	479502	1609428	ใช้ได้-น้ำจืด	13.6	32	10
4	481407	1605484	ใช้ได้-น้ำจืด	4	31	6
5	480602	1606594	ใช้ได้-น้ำจืด	8.73	18	1.82
6	480482	1606496	ใช้ได้-น้ำจืด	4.5	60	4
7	475465	1610570	ใช้ได้-น้ำจืด	5	38	14
8	475517	1610603	ใช้ได้-น้ำจืด	4.5	52	5
9	480444	1602957	ใช้ได้-น้ำจืด	4.5	33	5
10	478735	1605508	ใช้ได้-น้ำจืด	7.2	116	2
11	478790	1605895	ใช้ได้-น้ำจืด	4.5	56	6
12	482298	1602701	ใช้ได้-น้ำจืด	4.55	90	1.5
13	478687	1608927	ใช้ได้-น้ำจืด	3.4	57	7
14	479457	1609232	ใช้ได้-น้ำจืด	1.8	36	9

หมายเหตุ: แสดงเฉพาะบ่อบาดาลที่มีข้อมูลสมบูรณ์

ที่มา: กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2563)

รูปที่ 3-1 ที่ตั้งบ่อบาดาล ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

รูปที่ 3-2 อุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพน้ำบาดาลและชนิดชั้นหินในน้ำ ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

3.2 ทรัพยากรดิน

3.2.1 สถานภาพทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินพื้นที่ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ดังนี้

1) ชุดดินค้ำบง (Kg) สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด มีความลาดชัน 1-2 % กลุ่มชุดดินที่ 44

หน่วยแผนที่ดิน Kg : ชุดดินค้ำบง เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย มีสีน้ำตาลเข้ม ดินล่างเป็นดินทรายปนดินร่วน และเปลี่ยนเป็นดินร่วนปนทรายถึงดินร่วนเหนียวปนทราย มีเนื้อที่ 3,504 ไร่ หรือร้อยละ 11.11 ของเนื้อที่ตำบล

2) ชุดดินละหานทราย (Lah) สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน 0-2 %

หน่วยแผนที่ดิน Lah : ลักษณะสมบัติดิน เป็นดินลึกมาก ดินเป็นดินร่วน ดินร่วนปนทรายหรือทรายปนดินร่วน สีน้ำตาลเทาปนน้ำตาล เนื้อที่ทั้งหมด 331 ไร่ หรือร้อยละ 1.05 ของเนื้อที่ตำบล

3) ชุดดินมหาสารคาม (Msk) สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน 1-5 %

หน่วยแผนที่ดิน Msk : ลักษณะสมบัติของดินเป็นดินลึกมาก ดินบนเป็นทรายปนดินร่วนหรือทราย สีน้ำตาลปนเทา ถัดลงไปเป็นทรายปนดินร่วนทรายปนดินร่วน สีน้ำตาล น้ำตาลปนเหลืองหรือน้ำตาลปนทรายแดง เนื้อที่ทั้งหมด 6,897 ไร่ หรือร้อยละ 21.88 ของเนื้อที่ตำบล

4) ชุดดินหนองบุญมาก (Nbn) สภาพพื้นที่เป็นเนื้อดินราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ถึงความลาดชัน 0-2 %

หน่วยแผนที่ดิน Nbn : ลักษณะสมบัติของดิน เป็นดินลึกมาก ดินบนเป็นดินร่วนปนทรายหรือทรายปนดินร่วน สำน้ำตาลปนเทาหรือน้ำตาล ดินล่างเป็นดินร่วนปนทรายถึงดินร่วนเหนียวปนทราย เนื้อที่ทั้งหมด 2,664 ไร่ หรือร้อยละ 8.45 ของพื้นที่ตำบล

5) ชุดดินปักธงชัย (Ptc) ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนชัน ความลาดชัน 1-20 %

หน่วยแผนที่ดิน Ptc : ลักษณะสมบัติของดินเป็นดินลึกมาก เป็นดินร่วนปนทรายหรือดินร่วน สีน้ำตาลเข้มหรือสีน้ำตาลปนแดงเข้ม ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงกรดปานกลาง เนื้อที่ทั้งหมด 2,484 ไร่ หรือร้อยละ 9.03 ของเนื้อที่ตำบล

6) ชุดดินร้อยเอ็ด (Re) ราบเรียบถึงค่อนข้างเรียบ มีความลาดชัน 0-2%

หน่วยแผนที่ดิน Re : ลักษณะสมบัติของดิน เป็นดินลึกมาก ดินบนเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินทรายปนดินร่วน สีน้ำตาลปนเทาหรือน้ำตาล ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายหรือดินร่วนปนทราย เนื้อที่ทั้งหมด 1,442 ไร่ หรือร้อยละ 4.57 ของเนื้อที่ตำบล

7) ชุดดินพระทองคำ (Ptk) สภาพพื้นที่ค่อนข้างเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน 1-5 %

หน่วยแผนที่ดิน Ptk : ลักษณะสมบัติของดินเป็นดินลึกมาก ดินบนเป็นทรายปนดินร่วนถึงดินร่วนปนทราย สีน้ำตาลเข้มหรือน้ำตาลปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย เนื้อที่ทั้งหมด 69 ไร่ หรือร้อยละ 0.21 ของเนื้อที่ตำบล

8) ชุดดินอุบล (Ub) สภาพพื้นที่ ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน 0-2%

หน่วยแผนที่ดิน Lah : ลักษณะและสมบัติดินเป็นดินลึกมาก ดินบนเป็นทรายปนดินร่วน สีน้ำตาลหรือน้ำตาลปนเทา มีจุดประสีน้ำตาลปนเหลืองเข้ม ดินล่างเป็นดินทรายปนดินร่วน เนื้อที่ทั้งหมด 13,765 ไร่ หรือร้อยละ 43.67 ของเนื้อที่ตำบล

9) พื้นที่เบ็ดเตล็ด (Miscellaneous areas) มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 1,768 ไร่ หรือร้อยละ 5.72 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 หน่วยแผนที่ดิน คือ

9.1) หน่วยแผนที่ดิน U : พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,307 ไร่ หรือร้อยละ 4.23 ของเนื้อที่ตำบล

9.2) หน่วยแผนที่ดิน W : พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 461 ไร่ หรือร้อยละ 1.49 ของเนื้อที่ตำบลดังรายละเอียดในตารางที่ 3-2 ตารางที่ 3-4 และรูปที่ 3-3 และรูปที่ 3-4

ตารางที่ 3-2 หน่วยแผนที่ดินตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

หน่วยแผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
Kg	ชุดดินค้ำบง	3,110	10.06
Kg-tks	ดินคล้ายชุดดินค้ำบงที่เป็นทรายหนา	274	0.89
Lah-fl	ดินคล้ายชุดดินละหานทรายที่เป็นดินร่วนละเอียด	330	1.06
Msk	ชุดดินมหาสารคาม	484	1.57
Msk-gm	ดินคล้ายชุดดินมหาสารคามที่มีจุดประสีเทา	1,492	4.83
Msk-vtks	ดินคล้ายชุดดินมหาสารคามที่เป็นทรายหนามาก	4,796	15.52
Nbn	ชุดดินหนองบุนนาก	2,564	8.30
Ptc-gm	ชุดดินคล้ายชุดดินปักธงชัยที่มีจุดประสีเทา	2,578	8.4
Ptk	ชุดดินพระทองคำ	69	0.22
Re-col	ดินคล้ายชุดดินร้อยเอ็ดที่เป็นดินร่วนหยาบ	1,442	4.67
Ub	ชุดดินอุบล	11,997	38.82
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		30,904	100.00

ที่มา: กองสำรวจดิน, 2562

3.2.2 การชะล้างพังทลายของดิน

จากการประเมินการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้สมการการสูญเสียดินสากล (Universal soil Loss Equation; USLE) ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ มีการชะล้างพังทลายของดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-3 และรูปที่ 3-5

ตารางที่ 3-3 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

การชะล้างพังทลาย	การสูญเสียดิน (ตัน/ปี)	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
น้อย (0-2 ตัน/ไร่/ปี)	-	30,736	99.46
ปานกลาง (2-5 ตัน/ไร่/ปี)	228	114	0.37
น้อย (5-15 ตัน/ไร่/ปี)	270	54	0.17
รวม	498	30,904	100.00

3.3 ทรัพยากรป่าไม้

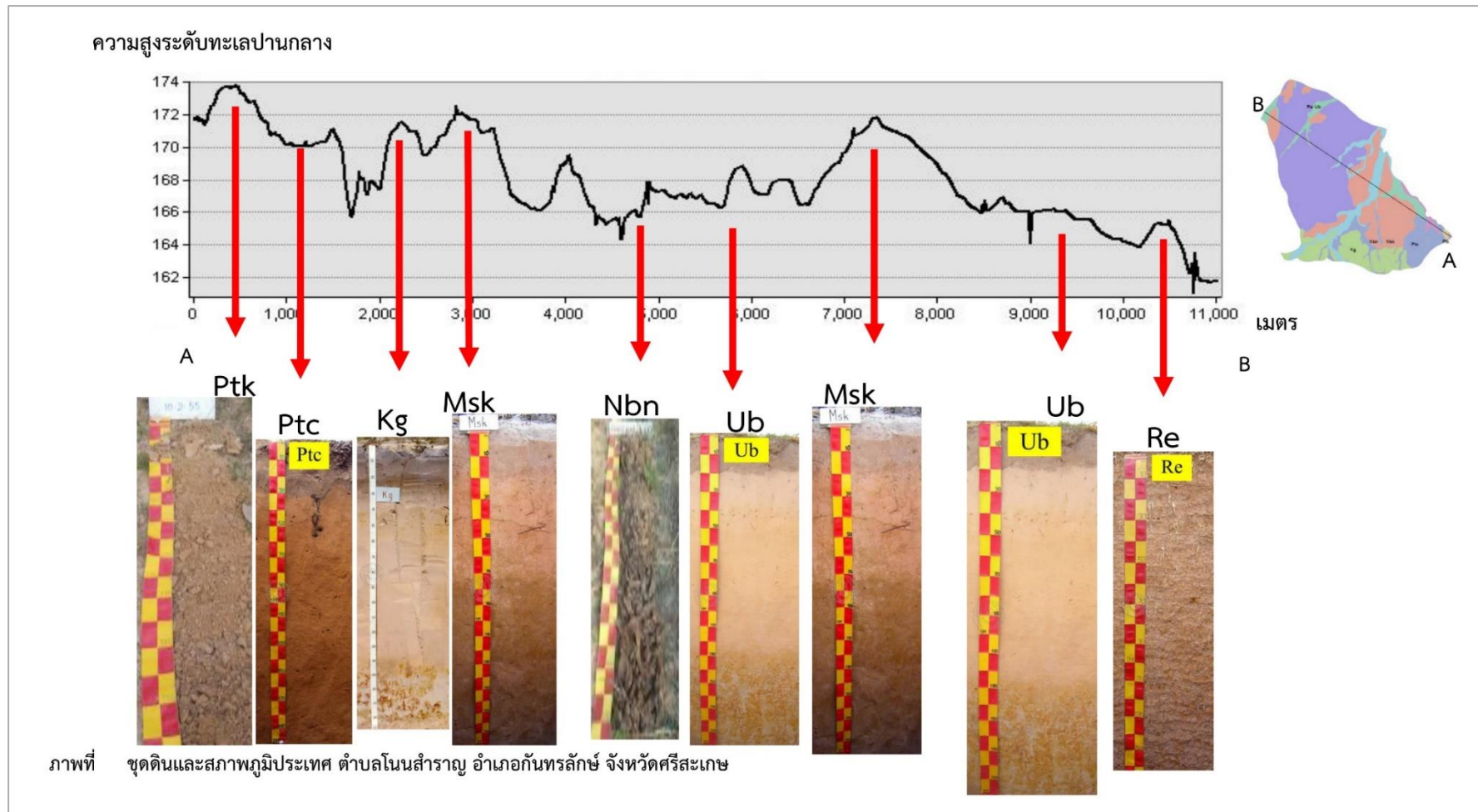
มีเนื้อที่ 39 ไร่ หรือร้อยละ 0.12 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย และมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ ป่าเขาพระวิหาร รวมไปถึงพื้นที่คงสภาพป่าแต่อยู่นอกเขตป่าสงวนแห่งชาติหรือพื้นที่ที่มีสภาพเป็นป่าสมบูรณ์แต่ได้รับการประกาศให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน และพื้นที่อื่นๆ

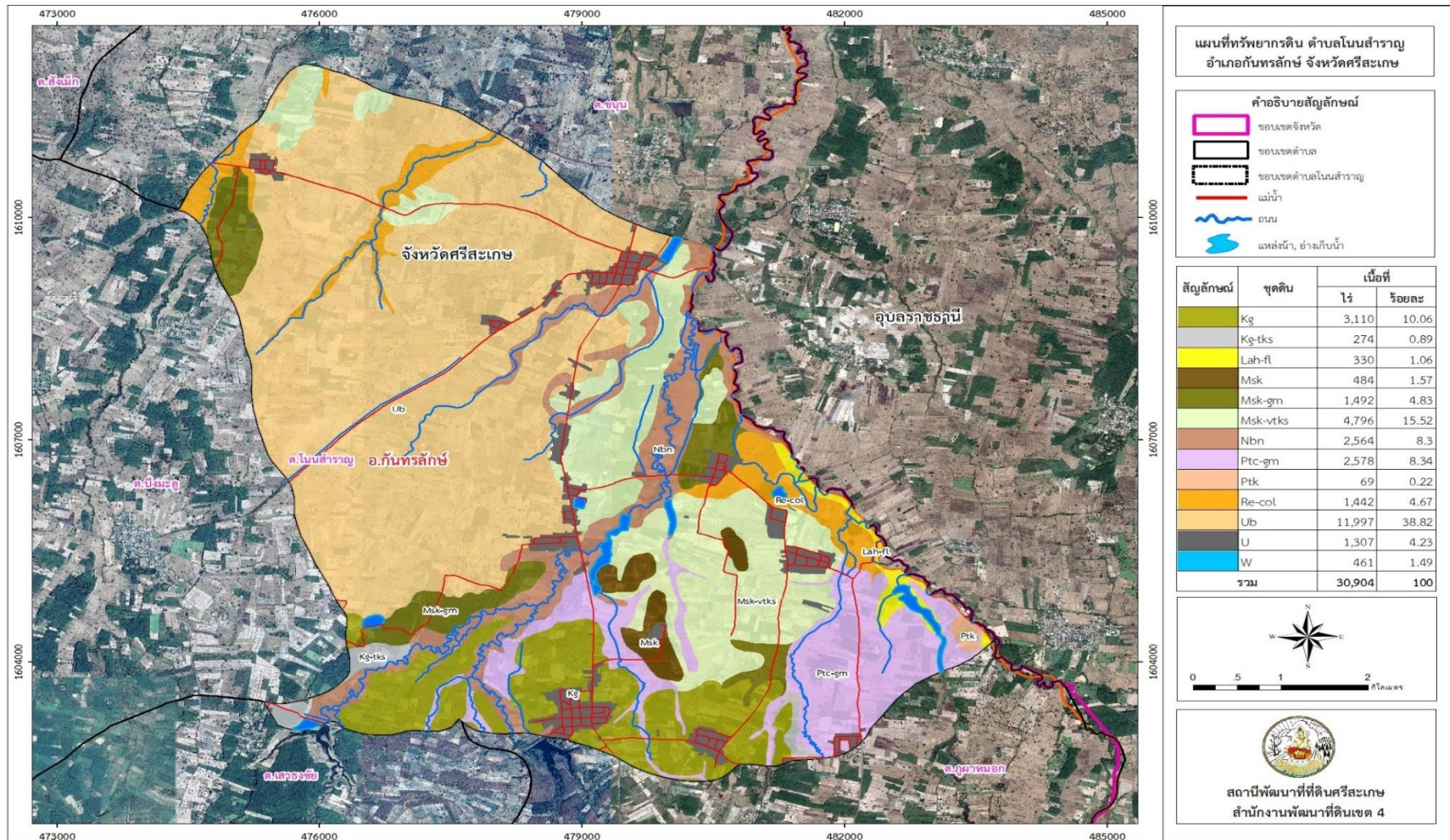
ตารางที่ 3-4 สมบัติดิน ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

หน่วย แผนที่ดิน	ความลาด ชัน (%)	การระบาย น้ำ	CEC (mgq/g)	BS (%)	ความ ลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ (%)	ฟอสฟอรัส ที่เป็น ประโยชน์ (P ₂ O ₅)	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์ (K ₂ O)	ความอุดม สมบูรณ์ของ ดิน	เนื้อที่	
										ไร่	ร้อยละ
Kg	0-2	ระบายน้ำดี	<10	>35	>150	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	3,110	10.06
Kg-tks	0-2	ระบายน้ำดี	<10	>35	>150	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	274	0.89
Lah-fl	0-2	ระบายน้ำดี	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	330	1.06
Msk	0-2	ค่อนข้างดี	<10	>35	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	484	1.57
Msk-gm	0-2	เลว	<10	>35	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	1,492	4.83
Msk-vtks	2-5	ค่อนข้างดี	<10	>35	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	4,796	15.52
Nbn	0-2	ค่อนข้างเลว	<10	>35	>150	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	2,564	8.30
Ptc-gm	0-2	เลว	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	2,578	8.34
Ptk	2-5	ค่อนข้างดี	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	69	0.22
Re-col	0-2	ค่อนข้างเลว	<10	35-75	>150	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	1,442	4.67
Ub	0-2	เลว	<10	35-75	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	11,997	38.82

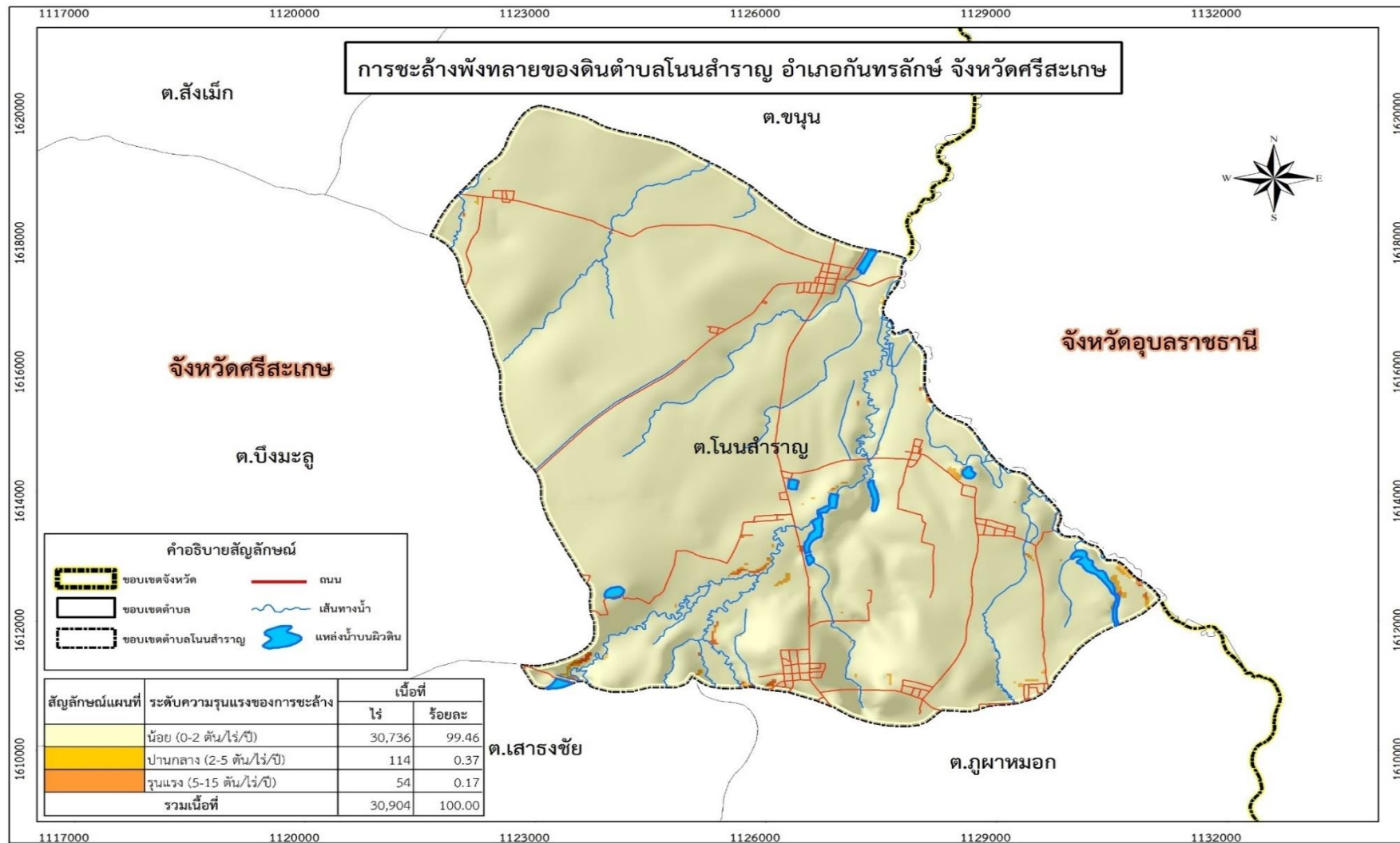
ที่มา : กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2562)

รูปที่ 3-3 ภูมิประเทศและขุดดิน ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

รูปที่ 3-4 ทรัพยากรดิน ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

รูปที่ 3-5 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

- 1) พื้นที่ (Area)
- 2) หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
- 3) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ เช่น

- 1) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
- 2) ความต้องการของชุมชน
- 3) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
- 4) พื้นที่ที่ดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ ผู้ที่จำเป็นต้องร่วมกระบวนการ คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และหมอดินอาสา รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

- 1) ปัญหาทรัพยากรดิน
- 2) ปัญหาการประกอบอาชีพ
- 3) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
- 4) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการต่างๆ

4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน(PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2564 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.2.1 ปัญหาหลักของตำบลโนนสำราญ

- 1) ดินทรายจัด
- 2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 3) แหล่งน้ำไม่เพียงพอต่อการเกษตร การอุปโภค บริโภค

4) ไม่มีพื้นที่ป่าไม้

5) น้ำบาดาลเค็ม

4.2.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกรในเขตตำบลโนนสำราญ มีความต้องการ ดังนี้

1) แก้ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์

2) แก้ปัญหาดินชะล้างพังทลาย

3) แก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร โดยการขุดลอกคลอง และจัดทำระบบส่งน้ำ กระจายน้ำ

4) แก้ปัญหาเรื่องการขุดเจาะน้ำบาดาลเพื่ออุปโภค บริโภค

5) แก้ปัญหาเรื่องการใช้สารเคมีทางการเกษตร

จากความต้องการให้ช่วยแก้ปัญหาของชุมชนตำบลโนนสำราญ ต่างๆ พบว่า

1) กรณีแก้ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินมีการชะล้างพังทลายสูงในบางพื้นที่ จำเป็นต้องมีการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ การปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลาย การปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งกรมพัฒนาที่ดิน มีการดำเนินงานในโครงการพัฒนาพื้นที่บ้านรุ่งอรุณและบ้านกระหวั้นอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (เริ่มดำเนินการปีงบประมาณ 2560 - ปัจจุบัน) สำหรับการป้องกันการชะล้างพังทลายของดินได้ดำเนินการปลูกหญ้าในพื้นที่แหล่งน้ำธรรมชาติ

2) กรณีแก้ปัญหการขาดแคลนน้ำ

- การขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร กรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการขุดบ่อน้ำโครงการบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานขนาด 1,260 ลบ.ม. ในพื้นที่ จากแผนการดำเนินงานที่ผ่านมากรมพัฒนาที่ดิน ดำเนินการแล้วเสร็จ ปี 2556-2564 เป็นจำนวน 56 บ่อ สำหรับการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ และจัดทำระบบส่งน้ำ กระจายน้ำ นั้น องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสำราญมีแผนการดำเนินร่วมกับชลประทาน

- การขาดแคลนน้ำอุปโภค บริโภค ชุมชนมีความต้องการขุดเจาะน้ำบาดาลเพื่อให้เพียงพอ บางพื้นที่มีการขุดเจาะบาดาลแล้วเจอน้ำเค็มไม่สามารถบริโภคและทำการเกษตรได้ ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินจะประสานงานกับผู้ที่มีหน้าที่โดยตรงคือ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

ผลจากการจัดทำกระบวนการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน(PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี

1.1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์

1.2) ดินมีการชะล้างพังทลายสูง

1.3) ขาดแคลนน้ำ

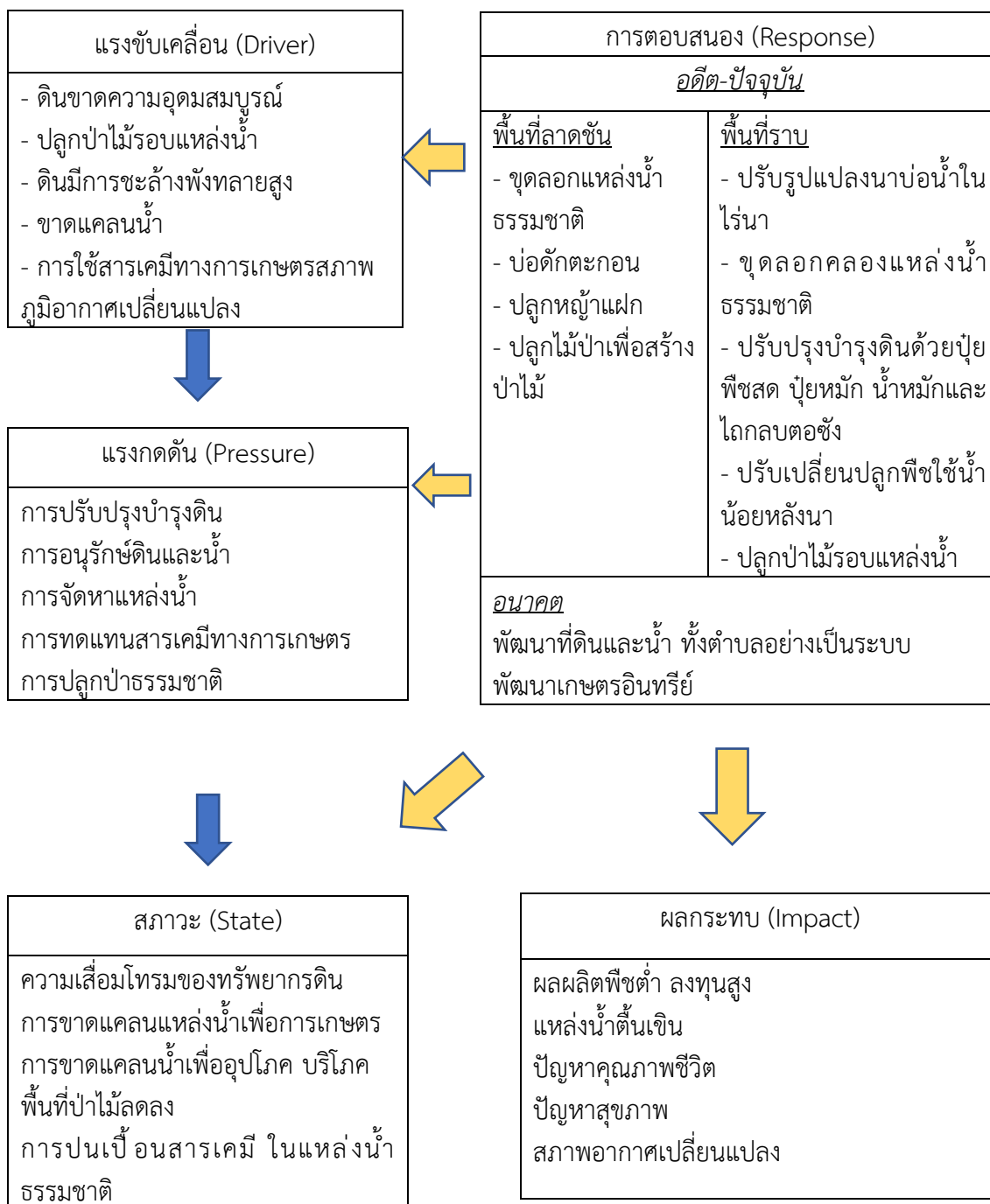
1.4) การใช้สารเคมีทางการเกษตร

1.5) สภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
 - 2.2) การอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 2.3) การจัดหาแหล่งน้ำ
 - 2.4) การทดแทนสารเคมีทางการเกษตร
 - 2.5) การปลูกป่าธรรมชาติ
- 3) สภาวะ (State) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ
- 3.1) ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรดิน
 - 3.2) การขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
 - 3.3) การขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค
 - 3.4) พื้นที่ป่าไม้ลดลง
 - 3.5) การปนเปื้อนสารเคมี ในแหล่งน้ำธรรมชาติ
- 4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ
- 4.1) ผลผลิตพืชต่ำ ลงทุนสูง
 - 4.2) แหล่งน้ำตื้นเขิน
 - 4.3) ปัญหาคุณภาพชีวิต
 - 4.4) ปัญหาสุขภาพ
 - 4.5) สภาพอากาศเปลี่ยนแปลง
- 5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบันและอนาคตดังนี้
- อดีต-ปัจจุบัน
- พื้นที่ลาดชัน
- 5.1) ขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ
 - 5.2) บ่อดักตะกอน
 - 5.3) ปลูกหญ้าแฝก
 - 5.4) ปลูกไม้ป่าเพื่อสร้างป่าไม้
- พื้นที่ราบ
- 5.5) ปรับรูปแปลงนา
 - 5.6) บ่อน้ำในไร่นา
 - 5.7) ขุดลอกคลองแหล่งน้ำธรรมชาติ
 - 5.8) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมัก น้ำหมัก และไถกลบตอซัง
 - 5.9) ปรับเปลี่ยนปลูกพืชใช้น้ำน้อยหลังนา
 - 6.0) ปลูกป่าไม้รอบแหล่งน้ำ
- อนาคต
- พัฒนาที่ดินและน้ำทั้งตำบลอย่างเป็นระบบ - พัฒนาเกษตรอินทรีย์ ดังในรูปที่ 4.1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์ โดยระบบ DPSIR ของตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.3.1 พื้นที่ลุ่ม

1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม พันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ ข้าวหอมมะลิ ข้าวเหนียวอุบล2 และข้าวเหนียว กข6

2) ข้าวนาปี-มันสำปะหลัง เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงธันวาคม และจะปลูกมันสำปะหลังหลังนา ระหว่างเดือนธันวาคมถึงพฤษภาคม

3) เกษตรผสมผสาน เกษตรกรจะทำเกษตรผสมผสาน มีการขุดบ่อน้ำ จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลุ่ม ซึ่งสามารถปลูกพืชได้เกือบตลอดปี

4.3.2 พื้นที่ดอน

1) มันสำปะหลัง เกษตรกรจะปลูกมันสำปะหลัง ช่วงต้นฤดูฝนระหว่างเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม ซึ่งจะมีอายุจากวันปลูกถึงเก็บเกี่ยวประมาณ 10-14 เดือน

2) ไม้ยืนต้น ที่นิยมปลูก ได้แก่ ยางพารา สัก ไม้ และยางนา

3) ไม้ผล ที่นิยมปลูก ได้แก่ ลำไย มะม่วง มะม่วงหิมพานต์ และทุเรียน

(รูปที่ 4-3)

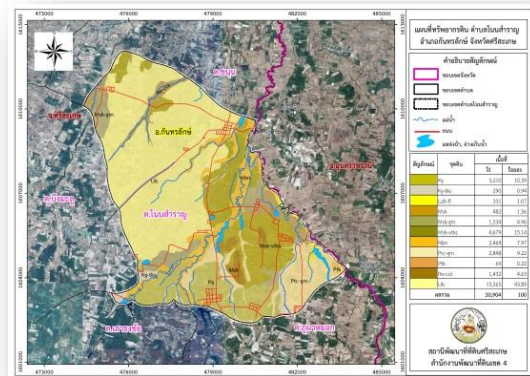

เดือน ชนิดพืช	ม.ค	ก.พ	มี.ค	เม.ย	พ.ค	มิ.ย	ก.ค	ส.ค	ก.ย	ต.ค	พ.ย	ธ.ค
	บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม											
1.ข้าว-ถั่วพราง	นาปี											
2.ข้าว- มันสำปะหลัง	มันสำปะหลัง						นาปี					
5.เกษตร ผสมผสาน	เกษตรผสมผสาน											
บริเวณพื้นที่ดอน												
1.มัน สำปะหลัง	มันสำปะหลัง											
2.อ้อย	อ้อย											
3.หม่อน	หม่อน											
4.ไม้ผล	มะม่วง-มะม่วงหิมพานต์-ทุเรียน-ลำไย											
5.ไม้ยืนต้น	ยางพารา-ปาลมน้ำมัน-ไม้											

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 ทรัพยากรดิน

จากการสำรวจดินของตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยกองสำรวจดิน และวิจัยทรัพยากรดินพบว่า มี 7 กลุ่มชุดดิน โดยมีการประเมินคุณภาพที่ดินดังรายละเอียดตาม ตารางที่ 5-1

5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน

ประเภทการใช้ที่ดินประกอบด้วย พืชเศรษฐกิจหลัก ที่ปลูกในปัจจุบันของตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง อ้อย ปาลมน้ำมัน ยูคาลิปตัส มะม่วง มะม่วงหิมพานต์ ลำไยทุเรียน และทุ้งหญ้าเลี้ยงสัตว์

5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน

จากการใช้คู่มือประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลและระดับจังหวัด (คันสนีย์ อธิวุฒาสน และคำรณ ไทรพิทักษ์, 2562) ประเมินคุณภาพที่ดิน ได้จำแนกชั้นความเหมาะสมทางกายภาพและข้อจำกัดของประเภทการใช้ที่ดิน ดังนี้

ข้าว

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง(S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝน (r) มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ub Msk-vtks และMsk-gm

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย(S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ptk Ptc-gm Re-col Lah-fl และNbn

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการเขตรกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Msk-vtks Msk-gm Msk Kg และKg-tks (แผนที่ความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวตามรูปที่ 5-1)

ยางพารา

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง(S2)

พบว่า คุณภาพดินที่มีอิทธิพลต่อการปลูกพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้าน ปริมาณน้ำฝน (r) มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และเนื้อดิน ได้แก่ Msk-vtks Msk Kg Kg-tks และ Ptk

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย(S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของ ออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการเขตกรรม ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ub Msk-gm Ptc-gm Re-col และLah-fl

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการเขตกรรม ได้แก่ หน่วยแผน ที่ดิน Nbn

มันสำปะหลัง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง(S2)

พบว่า คุณภาพดินที่มีอิทธิพลต่อการปลูกพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัด ด้านการระบายน้ำ (o) มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ub Msk-vtks Msk-gm Msk Kg และKg-tks

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย(S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือความชุ่มชื้นที่เป็น ประโยชน์ต่อพืช ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ptk

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือความชุ่มชื้นที่เป็น ประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ptc-gm Re-col Lah-fl และ Nbn

อ้อย

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง(S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็น ประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ub Msk-vtk Msk-gm Msk Kg Kg-tks Ptk Ptc-gm Re-col Lah-fl และNbn

ปาล์มน้ำมัน

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง(S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ub Msk-vtk Msk-gm Msk Kg Kg-tks Ptc-gm Re-col Lah-fl และNbn

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ptk

ยูคาลิปตัส

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง(S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ub Msk-Vtks Msk-gm Msk Kg และKg-tks

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย(S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ptk Ptc-gm Re-col และNbn

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืชได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Lah-fl

มะม่วง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง(S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Msk-vtks Msk-gm Kg และPtc-gm

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย(S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ub

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืชได้แก่ Msk Kg-tks Ptk Re-col Lah-fl และNbn

มะม่วงหิมพานต์

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง(S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Msk-gm และKg

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย(S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ptc-gm

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืชได้แก่ Ub Msk-vtks Msk Kg-tks Ptk Re-col Lah-fl และNbn

ลำไย

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย(S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Kg

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ub Msk-vtks Msk-gm Msk Kg-tks Ptk Ptc-gm Re-col Lah-fl และNbn

ทุเรียน

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย(S3)

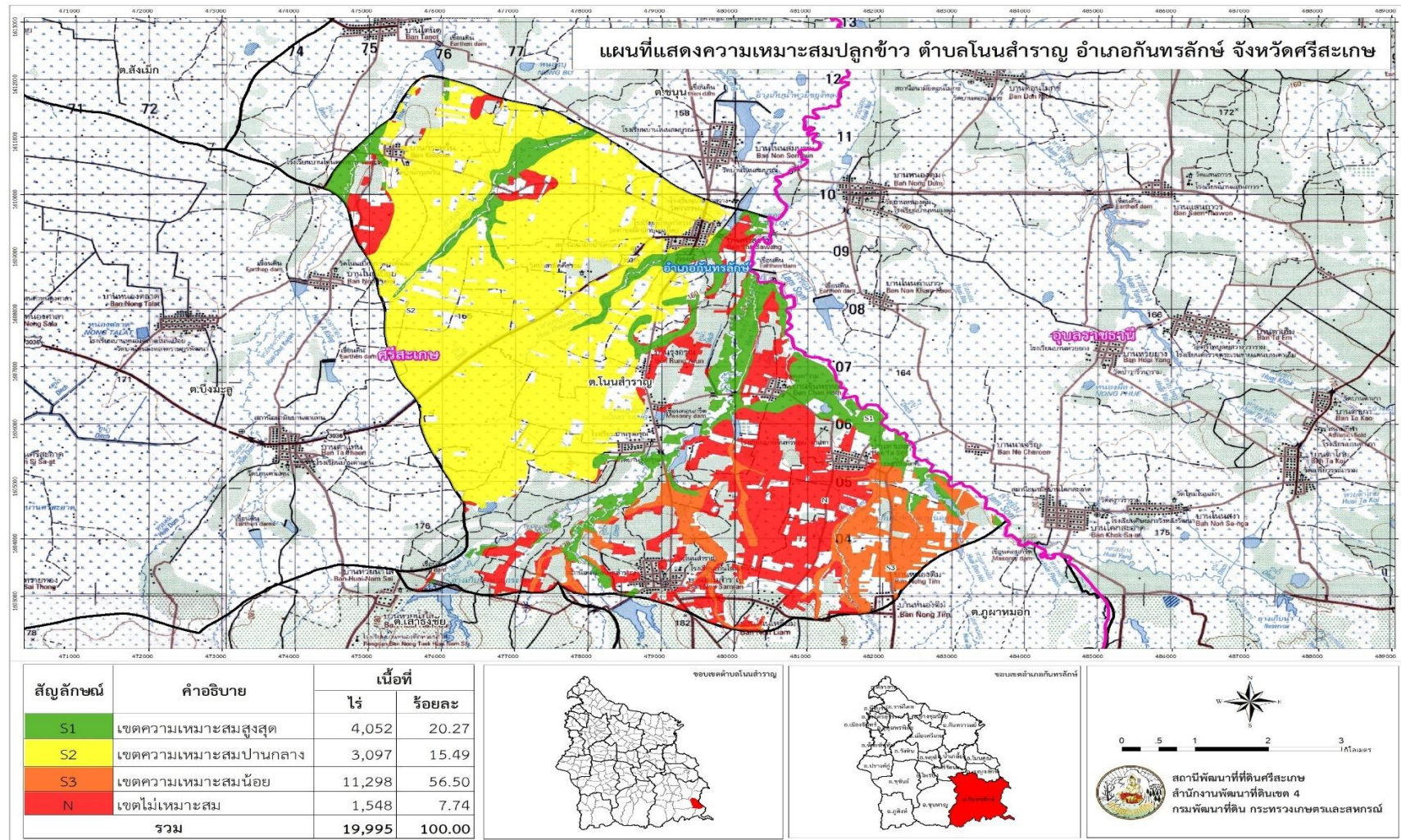
พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o)

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

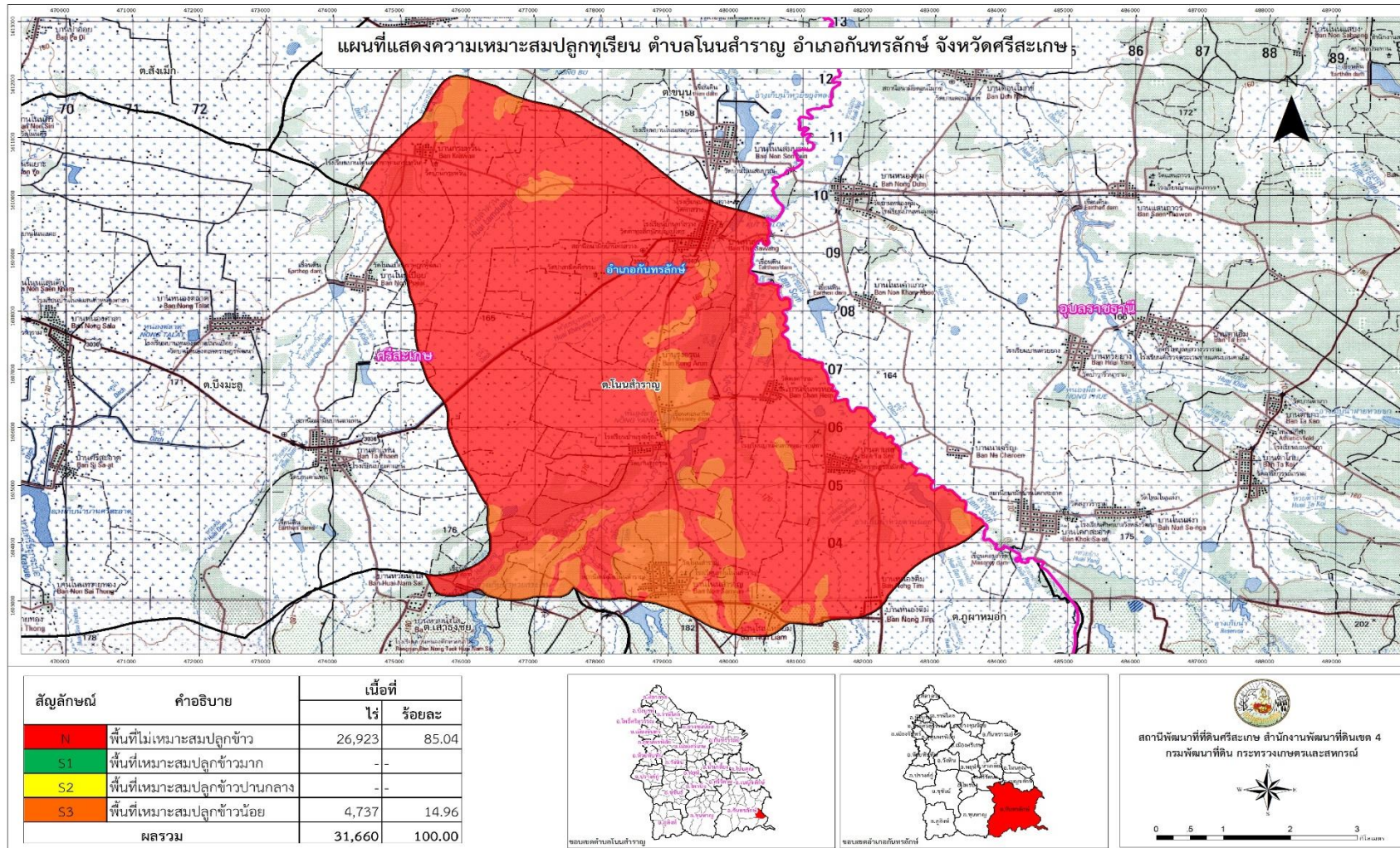
พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืชได้แก่ Ub Msk-vtks Msk-gm Msk Kg Kg-tks Ptk Ptc-gm Re-col และLah-fl

ทุ้งหญ้าเลี้ยงสัตว์

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืชได้แก่ Ub Msk-vtks Msk-gm Msk Kg Kg-tks Ptk Ptc-gm Re-col Lah-fl และNbn แผนที่แสดงความเหมาะสมสำหรับการปลูกทุเรียนและไม้ผล ตามรูปที่ 5-2

รูปที่ 5-1 แผนที่ความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว

รูปที่ 5-2 แผนที่ความเหมาะสมสำหรับการไม้ผล ทุเรียน

ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ของตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	ยางพารา	มันสำปะหลัง	อ้อย	ปาลมน้ำมัน	ยูคาลิปตัส	มะม่วง	มะม่วงหิมพานต์	ลำไย	ทุเรียน	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์
Ub	S2snz	S3o	S2osn	S2osnz	S2	S2osnz	S3o	N	N	N	N
Msk-vtk	S2eosnz	S2osn	S2osnz	S2osnz	N	S2osnz	S2sn	N	N	N	N
Msk-gm	S2esnz	S3o	S2osnz	S2osnz	N	S2osnz	S2osnz	S2osnz	N	N	N
Msk	S2eosnz	S2osn	S2osnz	S2osnz	S3	S2osnz	N	N	N	N	N
Kg	N	S2sn	S2snz	S2sn	S3	S2snz	S2sn	S2sn	S2esnz	N	N
Kg-tks	N	S2sn	S2snz	S2sn	N	S2snz	N	N	N	N	N
Ptk	S3z	S2osn	S3z	S2osnz	S2	S3z	N	N	N	N	N
Ptc-gm	S3z	S3o	N	S2osnz	N	S3o	S2sn	S3o	N	N	N
Re-col	S3z	S3o	N	S2osnz	S2	S3o	N	N	N	N	N
Lah-fl	S3z	S3o	N	S2osnz	S2	N	N	N	N	N	N
Nbn	S3z	N	N	S2osnz	S2osnz	S3o	N	N	N	S3o	N

หมายเหตุ 1) สมบัติดินจากตารางที่ 3-4

2) ข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพที่ดิน

r = ปริมาณน้ำฝน

s = เนื้อดิน

o = การระบายน้ำ

b = ความอึดตัวด้วยต่าง

c = ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก

m = ปริมาณอินทรีย์วัตถุ

p = ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์

z = สารพิษ

k = ปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์

d = ความลึกของดิน

g = ความลาดชัน

บทที่ 6
แผนการใช้ที่ดิน

บทที่ 6

การวางแผนการใช้ที่ดิน

6.1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลฉบับนี้ได้ใช้ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”¹ เป็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุก ระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนิน ไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการ วางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความ รอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้าน วัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550: 6-7) ได้หมายเหตุว่า “ประมวลและกลั่นกรองจากพระราช ดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ ที่ เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปใช้และเผยแพร่ได้ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทาง ปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป

6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดินตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์
จังหวัดศรีสะเกษ

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผน แม่บท	รายละเอียด
1	รัฐธรรมนูญแห่งอาณาจักร ไทย พ.ศ.2560 ²	มาตรา 72 (1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยเหมาะสมกับ สภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2	ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ³	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม
3	คำแถลงนโยบายของ คณะรัฐมนตรี แถลงต่อ รัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562	นโยบายหลัก 5. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย 5.3 พัฒนาภาคเกษตร 5.3.2 ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เหมาะสม และไม่ก่อให้เกิดภาระทางการเงินการคลังของภาครัฐ 5.3.4 ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร 5.3.5 ดูแลเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงและใช้ ประโยชน์ในที่ดินทำกิน แหล่งเงินทุน โครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัย การผลิตต่างๆ 10. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้าง การเติบโตอย่างยั่งยืน 10.2 ปรับปรุงระบบที่ดินทำกินและลดความเหลื่อมล้ำด้านการ ถือครองที่ดิน 10.3 ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบแหล่งน้ำชุมชนและ ทะเล
4	แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ⁴	<u>นโยบายเร่งด่วน</u> 4. การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม ประเด็นย่อยที่ 2.1 จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้ สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศประเด็นย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

² ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอน 40 ก หน้า 18 ลงวันที่ 6 เมษายน 2560

³ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 82 ก หน้า 8 วันที่ 13 ตุลาคม 2561

⁴ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 24 ก หน้า 98. 102-103 ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 (เล่มที่ 4)

ลำดับ ที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผน แม่บท	รายละเอียด
5	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้ อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนา อย่างยั่งยืน
6	นโยบายและแผนการบริหาร จัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ของประเทศ (พ.ศ. 2560- 2579)	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิด ประโยชน์ สูงสุด ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
7	แผนพัฒนาภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2560-2565	ยุทธศาสตร์ที่ 1 บริหารจัดการน้ำให้ เพียงพอต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และ คุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ ๒. แก้ปัญหาความยากจนและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มี รายได้น้อยเพื่อลด ความเหลื่อมล้ำทางสังคม ยุทธศาสตร์ที่ ๓ สร้างความเข้มแข็ง ของฐานเศรษฐกิจภายในควบคู่ กับ การแก้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
8	แผนพัฒนาภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง 2 พ.ศ.2561-2569	ยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาคูณภาพและเพิ่มมูลค่าข้าวหอมมะลิสู่ความ ต้องการของตลาด
9	ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด ศรีสะเกษ พ.ศ.2564	ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้พึ่งตนเองและ แข่งขันได้ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเสริมสร้างสังคมที่เข้มแข็งและการพัฒนาคูณภาพ ชีวิตที่ดี ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ
10	ยุทธศาสตร์เกษตรและ สหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ พ.ศ. 2561-2565	ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบัน เกษตรกร ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับ มาตรฐานสินค้าเกษตรที่สำคัญแบบ ครบวงจร ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและ สิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน
11	ยุทธศาสตร์ การพัฒนาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน เขตจังหวัดศรีสะเกษ	ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ที่ 3 การยกระดับเศรษฐกิจให้พึ่งตนเองและแข่งขันได้
12	ยุทธศาสตร์ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลโนนสำราญ	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาคูณภาพชีวิตและสังคม ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาด้านการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบหรือกิจกรรมการใช้ที่ดินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการใช้ที่ดินมิได้สิ้นสุดลงในขั้นตอนการตัดสินใจว่าที่ดินจะทำอะไรดีที่สุด แต่จะต้องรวมถึงการจัดทำมาตรการทุกด้านในการใช้ที่ดินเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการใช้ที่ดินนั้น จำเป็นต้องระบุถึงมาตรการ กิจกรรม โครงการ แผนงาน และนโยบายที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้บรรลุถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดการใช้พื้นที่อย่างเป็นระบบ เป็นการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไปเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยมีความมุ่งหมายให้การใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นนั้นตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด การกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบลโนนสำราญ ใช้อุทศาสตร์จังหวัดศรีสะเกษ พ.ศ.2564 เป็นแนวทาง ซึ่งยุทธศาสตร์จังหวัดศรีสะเกษ พ.ศ. 2564 ได้เชื่อมโยง กับนโยบายรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศ รวมทั้งแผนพัฒนา รายสาขาต่างๆ หรือแผนเฉพาะด้าน เช่น แผนพัฒนาการเกษตร แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ เป็นต้น

6.4 เขตการใช้ที่ดิน

แผนการใช้ที่ดินตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้กำหนดออกเป็น 3 เขต ได้แก่ เขตพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง และพื้นที่แหล่งน้ำ (รายละเอียดดังตารางที่ 6-2 และรูปที่ 6-1)

ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดินตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
1.	เขตพื้นที่เกษตรกรรม	28,730	92.97
	1.1 เขตนาข้าว	19,995	69.60
	1) เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม	19,994	99.99
	2) เขตนาไร่	1	0.01
	1.2 เขตปลูกพืชไร่	2,548	8.83
	1) เขตปลูกอ้อย	745	29.28
	2) เขตปลูกมันสำปะหลัง	1,792	70.32
	3) เขตไร่ไร่	1	0.03
	1.3 เขตปลูกไม้ผล	20	0.06
	1) เขตปลูกมะม่วง	3	15
	2) เขตปลูกมะม่วงหิมพานต์	11	55
	3) เขตปลูกทุเรียน	3	15
	4) เขตปลูกลำไย	3	15
	1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น	6,150	21.40
	1) เขตปลูกยางพารา	5,599	91.04
	2) เขตปลูกปาล์มน้ำมัน	418	6.77
	3) เขตปลูกยูคาลิปตัส	101	1.65
	4) เขตปลูกไม้ยืนต้นผสม	11	0.18
	5) เขตปลูกไม้ยืนต้นเสื่อมโทรม	32	0.52
	1.5 เขตปศุสัตว์	27	0.09
	1) โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	27	100.00
2.	พื้นที่แหล่งน้ำ	461	1.49
3.	เขตพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,375	4.44
4.	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	299	0.96
5.	เขตป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	39	0.12
	รวม	30,904	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

6.4.1 เขตป่าไม้

มีเนื้อที่ 39 ไร่ หรือร้อยละ 0.12 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย และมติ คณะรัฐมนตรี ได้แก่ ป่าเขาพระวิหาร รวมไปถึงพื้นที่คงสภาพป่าแต่อยู่นอกเขตป่าสงวนแห่งชาติหรือพื้นที่ที่มีสภาพเป็นป่าสมบูรณ์แต่ได้รับการประกาศให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน และพื้นที่อื่นๆ

6.4.2 เขตเกษตรกรรม

1. **เขตเกษตรกรรม** มีเนื้อที่ทั้งหมด 28,558 ไร่ คิดเป็นร้อยละ ของเนื้อที่ตำบล แบ่งออกเป็น 6 เขต ดังนี้

1) **เขตนาข้าว** มีเนื้อที่ 19,995 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 64.21 ของเนื้อที่ตำบล เขตนาข้าวพบ ชุดดินอุบล (Ub) ชุดดินมหาสารคาม (Msk) ชุดดินคำบง (Kg)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินทรายจัด มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินมีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ในฤดูฝนเนื้อดินมีความชื้นสูงทำให้ดินทรุดตัวเป็นอุปสรรคต่อการใช้เครื่องจักรทางการเกษตร

- ฤดูแล้ง ดินจะแห้งจัด เนื้อดินร้อนจัด

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน
- เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ขุดลอกแหล่งน้ำให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น ปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ

- พัฒนาระบบส่งน้ำ และการระบายน้ำออกจากพื้นที่นา ช่วงที่ฝนตกชุก
- การปลูกพืชหลังนาเพื่อเป็นรายได้เสริม เช่น มันสำปะหลัง ปอเทือง และปลูกพืชผักปลอดภัย และส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิต
- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารในดิน

โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก น้ำหมักชีวภาพ และปุ๋ยพืชสด

- สนับสนุนการ รสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) **กรมชลประทาน** สนับสนุนเรื่อง ฝ่ายน้ำล้น การขุดลอกแหล่งน้ำ คลองส่งน้ำและระบายน้ำ

2) *กรมการข้าว* สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการป้องกัน และ
กำจัดโรคแมลงของข้าว

3) *องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น* สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อ
การเกษตร รวมทั้งการทำถนนเข้าสู่พื้นที่นาข้าว

2) เขตปลูกพืชไร่

2.1) *เขตปลูกอ้อย* มีเนื้อที่ 745 หรือร้อยละ 2.41 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินส่วนใหญ่
เป็นชุดดินคล้ายชุดดินปักธงชัยที่มีจุดประสีเทา (Ptc-gm) ชุดดินอุบล (Ub) ชุดดินคล้ายชุดดิน
มหาสารคามที่เป็นทรายหนา (Msk-vtk) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ส่วนใหญ่ดินมีความเป็นกรดจัด
- สมบัติทางกายภาพไม่ดี ในฤดูแล้งดินจะแห้งจัด

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมี
ในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ปรับระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
และปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกปุ๋ยพืชสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- สนับสนุนการขุดบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมส่งเสริมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1. กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนพันธุ์การปลูกอ้อยให้ผลผลิตสูง รวมทั้ง
เทคโนโลยีในการผลิต
2. กรมชลประทาน สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ และคลองส่งน้ำ

2.2) **เขตปลูกมันสำปะหลัง** มีเนื้อที่ไร่ 1,792 หรือร้อยละ 5.79 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินที่พบส่วนใหญ่คือชุดดิน ดินคล้ายชุดดินมหาสารคามที่เป็นทรายหนามาก(Msk-vtks) ชุดดินค้ำบง(kg) ชุดดินอุบล(Ub) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินเป็นทรายจัด
- ดินมีความเป็นกรดสูง
- ในฤดูแล้งดินมีความแห้งจัด

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมี ในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมท์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน

- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- สนับสนุนการขุดบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมส่งเสริมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนที่ให้ผลผลิตสูง รวมทั้งเทคโนโลยีในการผลิต
- 2) กรมชลประทาน สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ และคลองส่งน้ำ

3) **เขตปลูกไม้ผล**

3.1) **เขตปลูกมะม่วง** มีเนื้อที่ 3 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบลชุดดินที่พบส่วนใหญ่คือชุดดินค้ำบง(Kg)

3.2) **เขตปลูกมะม่วงหิมพานต์** มีเนื้อที่ 11 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินที่พบส่วนใหญ่ชุดดินค้ำบง(Kg)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินทรายจัด
- มีความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ
- คลาดแคลนน้ำในฤดูเพาะปลูก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมี

ในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ปรับระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมท์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- สนับสนุนการขุดบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมส่งเสริมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมชลประทาน สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ และคลองส่งน้ำ

3.3) เขตปลูกทุเรียน มีเนื้อที่ทั้งหมด 3 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินที่พบส่วนใหญ่ ชุดดินหนองบุญนา (Nbn)

3.4) เขตปลูกลำไย มีเนื้อที่ทั้งหมด 3 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินที่พบส่วนใหญ่ ชุดดินคำบัง (Kg)

4) เขตปลูกไม้ยืนต้น

4.1) เขตปลูกยางพารา มีเนื้อที่ทั้งหมด 5,599 ไร่ หรือร้อยละ 18.11 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินที่พบส่วนใหญ่คือชุดดินอุบล (Ub) ชุดดินคำบัง (Kg) ชุดดินดินคล้ายชุดดินมหาสารคามที่เป็นทรายหนามาก (Msk-vtk) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินเป็นทรายจัด
- ดินมีความเป็นกรดสูง
- ในฤดูแล้งดินมีความแห้งจัด

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมี

ในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมท์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมส่งเสริมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- การยางแห่งประเทศไทย ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้

เทคโนโลยีในการปลูกยางพาราคุณภาพดี และให้ผลผลิตสูง

4.2) เขตปลูกปาล์มน้ำมัน มีเนื้อที่ 418 ไร่ หรือร้อยละ 1.3 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินที่พบส่วนใหญ่คือชุดดินอุบล (Ub) ชุดดินคำบง (Kg) ชุดดินดินคล้ายชุดดินมหาสารคามที่เป็นทรายหนามาก (Msk-vtk) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินเป็นทรายจัด
- ดินมีความเป็นกรดสูง
- ในฤดูแล้งดินมีความแห้งจัด

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมี ในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมส่งเสริมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- กรมส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันที่ผลผลิตสูง รวมทั้งเทคโนโลยีในการผลิต

4.3) เขตปลูกยูคาลิปตัส มีเนื้อที่ 101 ไร่ หรือร้อยละ 0.32 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินที่พบส่วนใหญ่คือชุดดินอุบล (Ub) ชุดดินคำบง (Kg) ชุดดินดินคล้ายชุดดินมหาสารคามที่เป็นทรายหนามาก (Msk-vtk) ตามลำดับ

4.4) เขตปลูกไม้ยืนต้นผสม มีเนื้อที่ 11 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินที่พบส่วนใหญ่คือชุดดินคำบง (Kg) ตามลำดับ

4.5) เขตปลูกไม้ยืนต้นเสื่อมโทรม มีเนื้อที่ 32 ไร่ หรือร้อยละ 0.10 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินที่พบส่วนใหญ่คือชุดดินคำบง (Kg) ตามลำดับ

5) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ทั้งหมด 27 ไร่ หรือร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินที่พบส่วนใหญ่คือชุดดินดินคล้ายชุดดินมหาสารคามที่เป็นทรายหนามาก (Msk-vtk)

การจัดการดินในอนาคต

- จัดหาแหล่งน้ำเพื่อให้สัตว์กินและปลูกไม้ยืนต้นไว้ให้ร่มเงา จัดทำโครงการส่งเสริมด้านปศุสัตว์โดยกรมปศุสัตว์แนะนำวิธีการเลี้ยงสัตว์ การปลูกและขยายพันธุ์หญ้าพันธุ์ดี การให้อาหารเสริม การผสมพันธุ์และการควบคุมโรค

- ควบคุมมลภาวะด้านกลิ่น เสียง และน้ำเสียไม่ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงควบคุมและป้องกันโรคระบาดอย่างใกล้ชิดและเข้มงวด ปฏิบัติตามคำแนะนำของราชการอย่างเคร่งครัด

- ควบคุมมลพิษทางน้ำโดยมีนโยบายให้ผู้ก่อมลพิษต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการแก้ไขปัญหาและเสียค่าใช้จ่ายในการจัดการอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความสกปรกปนเปื้อนน้ำเสียสู่แหล่งน้ำสาธารณะ

6.4.3) เขตพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ทั้งหมด 1,375 ไร่ หรือร้อยละ 4.44 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร สถานที่ราชการ สถาบันและเขตชุมชน จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลโนนสำราญ (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2562) ร่วมกับการสำรวจภาคสนามเพิ่มเติมและคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

พื้นที่ชุมชนที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินนี้ เป็นชุมชนที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน หากมีการขยายตัวในอนาคต ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2563

กิจกรรมของส่วนราชการอื่นที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

องค์การบริหารท้องถิ่น สนับสนุนระบบประปาเพื่อการอุปโภคบริโภค

6.4.4) เขตแหล่งน้ำ

มีเนื้อที่ 461 ไร่ หรือร้อยละ 1.49 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึงต่างๆ อ่างเก็บน้ำและบ่อน้ำ แหล่งน้ำเหล่านี้ใช้ประโยชน์ทั้งทางด้านเก็บกักน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และใช้ในด้านเกษตรกรรม ตลอดจนเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติและแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของชุมชน

แหล่งน้ำในเขตนี้เป็นแหล่งน้ำที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันจะมีการพัฒนาแหล่งน้ำในระยะต่อไป รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ ควรดูแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นไม่ให้เกิดมลพิษทั้งด้านคุณภาพของน้ำและการกักเก็บน้ำ ไม่ปล่อยให้ลำน้ำตื้นเขินและถูกบุกรุก หนองตื้นโคลนคุดคอง ไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสียลงน้ำ เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายอยู่ทั่วทุกพื้นที่เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและการเพาะปลูกในช่วงขาดน้ำ

6.4.5) ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ทั้งหมด 299 ไร่ หรือร้อยละ 0.96 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินที่พบส่วนใหญ่คือชุดดินดินคล้ายชุดดินมหาสารคามที่เป็นทรายหนามาก (Msk-vtks)

6.4.6) เขตป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู มีเนื้อที่ทั้งหมด 39 ไร่ หรือร้อยละ 0.12 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินที่พบส่วนใหญ่คือชุดดินดินคล้ายชุดดินมหาสารคามที่เป็นทรายหนามาก (Msk-vtks) ตามลำดับ

6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน

เดือน ชนิดพืช	ม.ค	ก.พ	มี.ค	เม.ย	พ.ค	มิ.ย	ก.ค	ส.ค	ก.ย	ต.ค	พ.ย	ธ.ค
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม												
1.ข้าว-ถั่ว พรว้า	ถั่วพรว้า					นาปี						
2.ข้าว-พ ผัก	พืชผัก					นาปี						
3.ข้าว- มัน สำปะหลัง	มันสำปะหลัง					นาปี						
4.กล้วย	กล้วย											
5.เกษตร ผสมผสาน	เกษตรผสมผสาน											
บริเวณพื้นที่ดอน												
1.มัน สำปะหลัง	มันสำปะหลัง											
2.อ้อย	อ้อย											
3.หญ้า เลี้ยงสัตว์	กินีสีม่วง-เนเปี่ย											
4.หม่อน	หม่อน											
5.ไม้ผล	มะม่วง-มะม่วงทิมพานต์-ทุเรียน-ลำไย											
6.ไม้ ยืน ต้น	ยางพารา-ปาลม้ำมัน-ไผ่-สวนป่า(สัก ยางนา)											

รูปที่ 6-2 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

6.6 การจัดการความเสี่ยง

การแก้ไขปัญหาตามที่มีข้อเสนอจากชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสำราญ รวม 4 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบัน (2) สร้างระบบส่งน้ำ-กระจายน้ำเข้าแปลงเกษตร (3) ขุดเจาะบ่อบาดาล (4) ระบบไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์

สำหรับการแก้ปัญหาาระบบโครงสร้างจำเป็นต้องมีการบูรณาการหลายหน่วยงาน แยกตามความต้องการ ความจำเป็นและเหมาะสมกับพื้นที่ของชุมชนนั้นๆ เพื่อให้การพัฒนาเกิดความยั่งยืน

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงาน กิจกรรมต่างๆและงบประมาณ ที่จะดำเนินการ ปีงบประมาณ 2565

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลโนนสำราญเสนอต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสำราญ เพื่อมีมติให้ความเห็นชอบร่วมมือกับกรมพัฒนาที่ดินในการดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ เสนอกิจกรรม โครงการ เป้าหมายและงบประมาณ รายงานต่อไปยังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 6 โครงการ ดังนี้

- 1) การบริหารจัดการน้ำ
- 2) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 3) ฟันฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- 4) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 5) การปลูกไม้เศรษฐกิจ การปลูกสร้างสวนป่า
- 6) ตลาดสีเขียว

7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินจะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 1.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
 - 1.1.1) การส่งเสริมการผลิตและใช้สารอินทรีย์
 - 1.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด

- 1.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
 - 1.1.4) พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดใช้สารเคมีทางการเกษตร
 - 1.1.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
 - 1.1.6) การรณรงค์ไถกลบตอซัง
 - 1.1.7) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์
 - 1.1.8) การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด
 - 1.2) การบริหารจัดการน้ำ
 - 1.2.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 1.2.2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
 - 1.2.3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ
 - 1.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - 1.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 1.3.2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพื้นที่ลุ่ม-ดอน
 - 1.4) การปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกข้าวไม่เหมาะสมเพื่อทำการเกษตรแบบผสมผสาน (Zoning)
- 2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้**
- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน**
 - 2.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
 - 2.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
 - 2.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
 - 2.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
 - 2.1.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
 - 2.1.6) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์
 - 2.1.7) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
 - 2.2) การบริหารจัดการน้ำ**
 - 2.2.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 2.2.2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
 - 2.2.3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ
 - 2.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน**
 - 2.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 2.3.2) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว
 - 2.3.3) การส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ ไม้ตีมีค่า ไม้โตเร็ว และวนเกษตร

3) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

3.1) การบริหารจัดการน้ำ

- 3.1.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (ตารางที่ 7-1)

7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น

7.4.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

- 1.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ)
- 1.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)
- 1.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว)
- 1.4) ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุน

จากส่วนราชการอื่น ดังนี้

- 2.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ)
- 2.2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย(GAP) (กรมวิชาการเกษตร)
- 2.3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)
- 2.4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

3) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดศรีสะเกษ, ประมงจังหวัด)

7.4.2 พื้นที่แหล่งน้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานศรีสะเกษ) (ตารางที่ 7-2)

7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ตำบลโนนสำราญ เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2564 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ การพัฒนาระบบส่งน้ำ การก่อสร้างฝายแผนงานโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนสำราญ ได้วางแผนดำเนินงานในปีงบประมาณ 2565 ซึ่งอยู่ภายใต้แผนพัฒนาตำบลปี 2561-2565 ดังนี้

7.5.1 แผนงานอุตสาหกรรมและการโยธา

- 1.โครงการส่งเสริมเทคโนโลยีระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อการเกษตร จำนวน 1 แห่ง
- 2.โครงการส่งเสริมเทคโนโลยีระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ สำหรับประปาชุมชน

7.5.2 แผนงานการเกษตร งานส่งเสริมการเกษตร

- 1.โครงการก่อสร้างระบบกระจายน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ จำนวน 1 แห่ง

7.5.3 การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ แผนงานด้านการเกษตร

- 1.โครงการขุดลอกห้วยเรือ บ้านโนนสำราญ หมู่ที่ 1
- 2.โครงการขุดลอกห้วยอากาศ บ้านกระหวั้น หมู่ที่ 5
- 3.โครงการขุดลอกคลองตาเสก
- 4.โครงการขุดลอกคลองเทพบุตร
- 5.โครงการขุดลอกห้วยดอนพร้อมลงลูกรัง
- 6.โครงการขุดลอกคลองอีสานเขียวพร้อมลงลูกรัง
- 7.โครงการซ่อมแซมฝายห้วยหอม บ้านตาเสก หมู่ที่ 3
- 8.โครงการขุดลอกสระน้ำสาธารณะหนองติม บ้านหนองติม หมู่ที่ 8
- 9.โครงการก่อสร้างคลองส่งน้ำ ดาดคอนกรีต ห้วยตาเจ็ด
- 10.โครงการขุดลอกแก้มลิงหน้าฝายห้วยหอมพร้อมลงลูกรัง
- 11.โครงการขุดลอกหน้าฝายห้วยสะโตงพร้อมลงลูกรัง
- 12.โครงการขุดลอกแก้มลิง หน้าฝายบ้านโนนสำราญพร้อมลงลูกรัง
- 13.โครงการก่อสร้างแก้มลิงห้วยจันทร์หอม พร้อมอาคารอนุเสาวรีย์ประสงค์
- 14.โครงการก่อสร้างแก้มลิงห้วยตุ้ง
- 15.โครงการปรับปรุงฝายห้วยตาเจ็ด
- 16.โครงการก่อสร้างฝายน้ำล้นหนองกระรอก บ้านท่าสว่าง หมู่ที่ 2
- 17.โครงการก่อสร้างฝายน้ำล้น (คลองอีสานเขียว) บ้านท่าสว่างสามัคคี หมู่ที่ 9
- 18.โครงการขุดลอกห้วยกอก บ้านตาเสก หมู่ที่ 3

7.5.4 แผนงานพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และแผนงานสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ดังนี้

- 1.โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยวหาดสำราญ
- 2.โครงการส่งเสริมการใช้เตาเผาเศรษฐกิจประยุกต์ สำหรับกลุ่มอาชีพ
- 3.โครงการอบรมพัฒนาศักยภาพชุมชน ด้านพลังงาน
- 4.โครงการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ด้านพลังงานแบบบูรณาการพื้นที่

7.5.5 แผนงานการเกษตร งานอนุรักษ์แหล่งน้ำและป่าไม้

- 1.โครงการส่งเสริมการใช้เตาถ่าน 200 ลิตร เพื่อลดการตัดโค่นต้นไม้ใหญ่

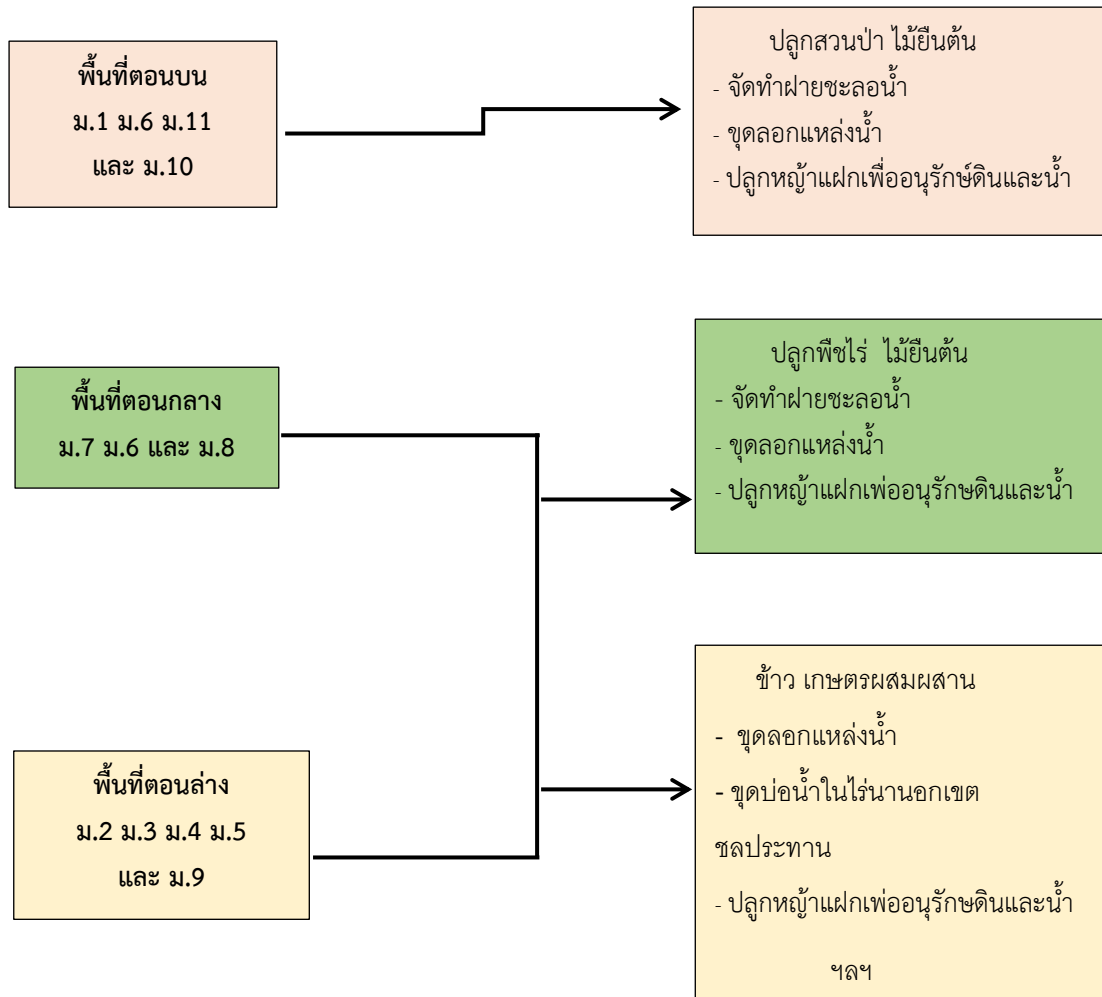
ปัญหาของตำบลโนนสำราญ ภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาหลัก คือ 1) ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรดิน 2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำ และปัญหารองลงมาคือ ขาดแคลนทรัพยากรป่าไม้

จากปัญหาความเสื่อมโทรมของพื้นที่ตำบลโนนสำราญ เกิดจากปัญหา *ดินขาดความอุดมสมบูรณ์* จากการวิเคราะห์ความลาดชันของตำบลโนนสำราญ ซึ่งมีเนื้อที่รวม 30,904 ไร่ พบว่าระดับความลาดชันมากกว่า 12 เปอร์เซ็นต์ มีจำนวน 2 ไร่ ร้อยละ 0.01 ระดับความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีจำนวน 287 ไร่ ร้อยละ 0.93 ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีจำนวน 3,861 ไร่ ร้อยละ 12.49 และระดับความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีจำนวน 26,754 ไร่ ร้อยละ 86.57 ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่มีความรุนแรงของการชะล้างพังทลายของดินในระดับน้อยมาก มีอัตราการสูญเสียดิน 2-5 ตันต่อไร่ต่อปี (0-0.96 มิลลิเมตรต่อปี) ทำให้เกิดการสูญเสียธาตุอาหารจากการใช้ประโยชน์มาเป็นเวลานาน แนวทางแก้ปัญหาคือ เพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหาร รองลงมาคือความความลาดชันระดับ 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีชั้นความรุนแรงของการชะล้างพังทลายของดินในระดับน้อย มีอัตราการสูญเสียดิน 2-5 ตันต่อไร่ต่อปี (0.96-2.4 มิลลิเมตรต่อปี) แนวทางการแก้ปัญหา คือ ควรมีการใช้ที่ดินอย่างระมัดระวัง โดยการปลูกพืชตามแนวระดับหรือขวาง

ความลาดเท และมีการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อการใช้ประโยชน์ทางการเกษตรได้อย่างยั่งยืน พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชไร่ พืชสวน ไม้ผล ไม้ยืนต้น และสวนป่า

สำหรับปัญหาการขาดแคลนน้ำ เนื่องจากมีประชากรเพิ่มมากขึ้นทำให้มีการใช้ประโยชน์ในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งเกิดภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ฝนทิ้งช่วง ฝนตกน้อย เกิดความแห้งแล้ง และทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำ และในบางพื้นที่มีปัญหาการขุดเจาะบาดาลเจอน้ำเค็ม ซึ่งบางช่วงทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค ตำบลโนนสำราญจึงมีข้อเสนอเร่งด่วน คือ “การจัดหาน้ำ” เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและเพื่อการเกษตร

จากสภาพปัญหาการขาดแคลนน้ำและปัญหาการขาดความอุดมสมบูรณ์ทำให้สามารถจัดทำโครงการแนวทางแก้ปัญหา “การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ” ดังนี้

รูปที่ 7-1 ระบบการแก้ไขปัญหาคารขาดแคลนน้ำ

7.6 ระยะเวลาในการดำเนินงาน

7.6.1 โครงการบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานขนาด 1,260 ลบ.ม. ดำเนินการข้อมูลปีงบประมาณ 2556-2564 จำนวนทั้งสิ้น 42 บ่อ (รูปที่ 7-2) และมีแผนการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2565 จำนวน 10 บ่อ ทั้งนี้การดำเนินงานขึ้นอยู่กับความต้องการและความพร้อมของเกษตรกร

7.6.2 งานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ ได้ดำเนินงานในพื้นที่บางส่วนภายใต้โครงการพัฒนาพื้นที่บ้านรุ่งอรุณและบ้านกระหวันอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตั้งแต่ ปีงบประมาณ 2560-2564 ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด จำนวน 1,900 ไร่ เป้าหมายพื้นที่บ้านกระหวัน หมู่ที่ 5

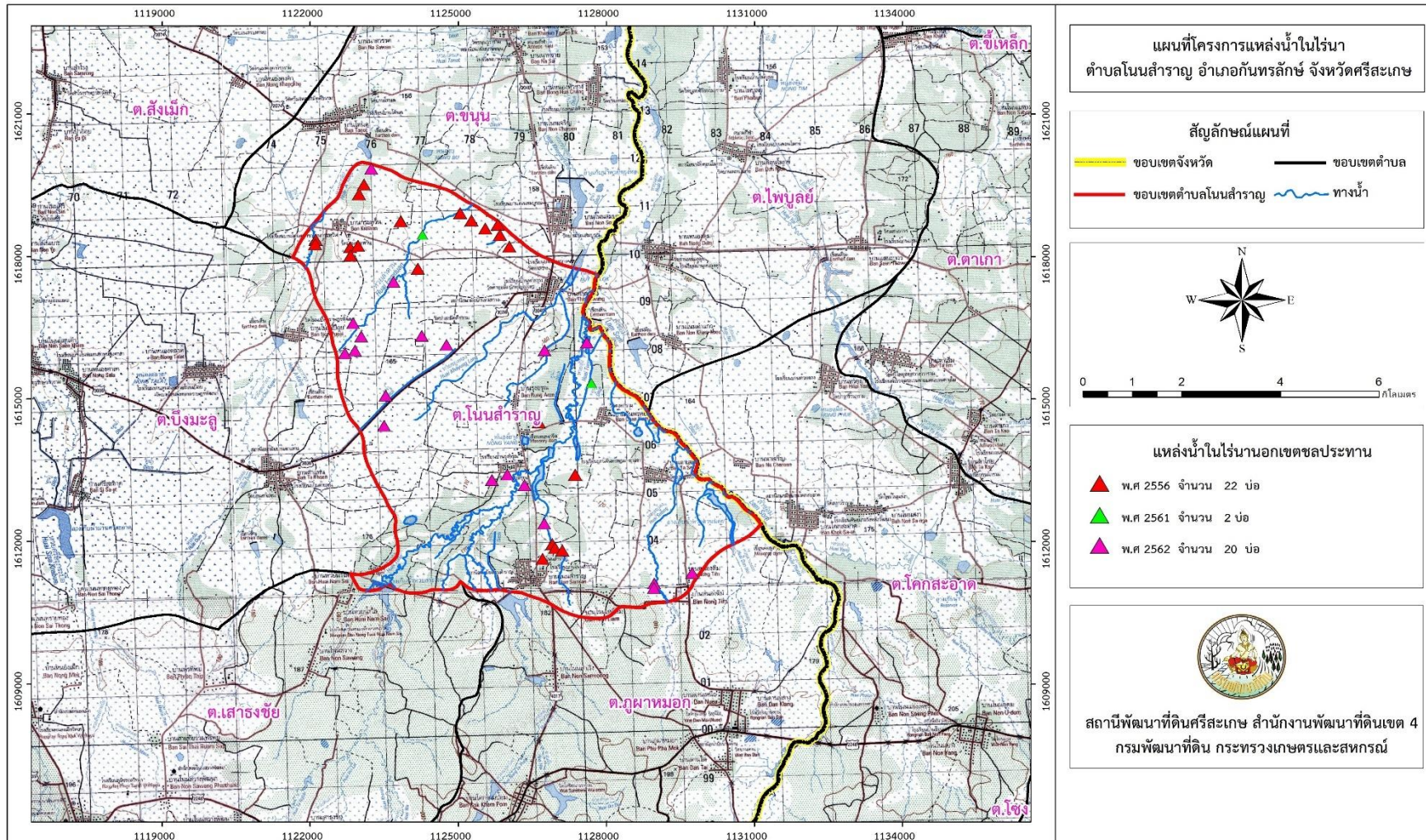
7.6.3 ปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ ได้ดำเนินงานปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่การขุดลอกคลอง เริ่มปีงบประมาณ 2561-2564 ดังนี้

- 1) ลำห้วยสะตอง
- 2) ลำห้วยอากอง
- 3) หาดสำราญ

งบประมาณปี 2565 วางแผนการปลูกหญ้าแฝกบริเวณแหล่งน้ำขนาดเล็ก บ้านหนองติ่ม และจะดำเนินการตามแผนงานการขุดลอกของหน่วยงานชลประทาน องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสำราญ และหน่วยงานที่มีการดำเนินการแล้วเสร็จ

7.6.4 งานปรับปรุงบำรุงดิน ในปีงบประมาณ 2564 สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ ได้ดำเนินงานจัดตั้งกลุ่มการใช้สารอินทรีย์ลดใช้สารเคมีทางการเกษตร จำนวน 11 กลุ่ม (ทุกหมู่บ้าน) โดยมีหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านเป็นประธานกลุ่มฯ สนับสนุนปัจจัย การทำน้ำหมักชีวภาพ ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้ถั่วพรี จำนวน 3 ตัน และส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินในระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ และเกษตรอินทรีย์

7.6.5 งานปลูกสร้างสวนป่าไม้ติ่มค่า ไม้ยืนต้นโตเร็ว ปีงบประมาณ 2565 องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (สวนป่าขนหาญ) สนับสนุนการปลูกสร้างสวนป่า สำหรับเกษตรกรที่สนใจ เป้าหมาย 100 ไร่ ได้แก่ สัก ยางนา ประดู่ พยุง เป็นต้น

รูปที่ 7-2 แผนที่การขุดบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม เนื้อที่ 28,730 ไร่ 1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 19,995 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร 1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ 1.6 การรณรงค์เฝ้าติดตาม 1.7 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์ 1.8 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 1.9 โครงการส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) 2. การบริหารจัดการน้ำ 2.1 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ 2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 2.3 การก่อสร้างระบบส่งน้ำ 3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน 3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ 3.2 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน 3.3 การปรับเปลี่ยนพื้นที่ไม่เหมาะสมกับการทำนาเพื่อทำการเกษตรแบบผสมผสาน (Zoning by-Agri-map)	35,000 122,500 7,500 15,000 325,000 40,000 170,000 30,000 - - 203,000 - 240,000 280,000 750,000

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 2,548 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 20 ไร่ 1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 6,150 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร 1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ 1.6 การรณรงค์ไถกลบตอซัง 1.7 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์ 1.8 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 2. การบริหารจัดการน้ำ 2.1 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ 2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 2.3 การก่อสร้างระบบส่งน้ำ 3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน 3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ 3.2 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน	
1.5 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 27 ไร่	1. การบริหารจัดการน้ำ 1.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ขนาดไม่ต่ำกว่า 1,260 ลบ.ม.	

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม เนื้อที่ 28,730 ไร่ 1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 19,995 ไร่	1.โครงการส่งเสริมระบบการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (กรมการข้าว) 2.โครงการส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม(PGS) (กรมส่งเสริมการเกษตร) 3.โครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ไม่เหมาะสมกับการทำนาเพื่อทำการเกษตรแบบผสมผสาน (Zoning by Agri-map) (พต./กษ.) 4.โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (กษ.) 5.โครงการโคกหนองนาโมเดล (พช.) 6.โครงการเศรษฐกิจพอเพียง (พช.)	
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 2,548 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 20 ไร่ 1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 6,167 ไร่	1. การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำและปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว จำนวน 100 ไร่ 2.โครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ไม่เหมาะสมกับการทำนาเพื่อทำการเกษตรแบบผสมผสาน (Zoning by Agri-map) (กษ.) 3.โครงการส่งเสริมระบบการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร) 4.โครงการส่งเสริมระบบการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (กยท.)	
1.5 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 27 ไร่	1.โครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ไม่เหมาะสมกับการทำนาเพื่อทำการเกษตรแบบผสมผสาน (Zoning by Agri-map) (กษ.)	

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ แผน 5 ปี (พ.ศ. 2565-2569)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	ปีงบประมาณ					รวม	ปีงบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2565	2566	2567	2568	2569		2565	2566	2567	2568	2569		
	1.การปรับปรุงบำรุงดิน		2565	2566	2567	2568	2569		2565	2566	2567	2568	2569		
เขตพื้นที่เกษตรกรรม	1.1 การส่งเสริมการผลิตและ การใช้สารอินทรีย์	ราย	100	100	100	100	100	500	35,000	35,000	35,000	35,000	35,000	175,000	พด.
เขตนาข้าว,พืชไร่	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์ พืชปุ๋ยสด	ตัน	5	5	5	5	5	25	122,500	122,500	122,500	122,500	122,500	612,500	พด.
เขตนาข้าว,พืชไร่	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	500	500	500	500	500	2,500	7,500	7,500	7,500	7,500	7,500	37,500	พด.
เขตนาข้าว,พืชไร่,ไม้ผล	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกร ใช้สาร อินทรีย์ลดการใช้ สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	3	2	2	2	2	11	30,000	20,000	20,000	20,000	20,000	110,000	พด.
เขตนาข้าว,พืชไร่,ไม้ผล	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ย อินทรีย์	กลุ่ม	1	1	1	1	1	5	325,000	325,000	325,000	325,000	325,000	1,625,000	พด.
เขตนาข้าว,พืชไร่,ไม้ผล	1.6 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	ตัน	100	100	100	100	100	500	850,000	850,000	850,000	850,000	850,000	4,250,000	พด.
เขตนาข้าว,พืชไร่,ไม้ผล	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	200	200	200	200	200	1,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000	พด.
เขตนาข้าว	1.8 การรณรงค์เฝ้าติดตาม	ไร่	40	40	40	40	40	200	40,000	40,000	40,000	40,000	40,000	200,000	พด.
เขตนาข้าว,พืชไร่,ไม้ผล	1.9 โครงการสาธิตการทำ ปุ๋ยหมัก	ตัน	30	30	30	30	30	150	102,000	102,000	102,000	102,000	102,000	510,000	พด.
เขตนาข้าว,พืชไร่,ไม้ผล	1.10 โครงการส่งเสริมเกษตรกร อินทรีย์ PGS	กลุ่ม	3	2	2	2	2	11	90,000	60,000	60,000	60,000	60,000	333,000	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับทราบ

ตาราง 7-4 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ แผน 5 ปี (พ.ศ. 2565-2569)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	ปีงบประมาณ					รวม	ปีงบประมาณ					รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2565	2566	2567	2568	2569		2565	2566	2567	2568	2569		
	2.การบริหารจัดการน้ำ		2565	2566	2567	2568	2569		2565	2566	2567	2568	2569		
เขตพื้นที่เกษตรกรรม	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	10	10	10	10	10	50	203,000	203,000	203,000	203,000	203,000	1,015,000	พต.
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน														
เขตเกษตรกรรม, เขตแหล่งน้ำ	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	1,000,000	240,000	240,000	240,000	240,000	240,000	1,200,000	พต.
	4. การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ														
เขตนาข้าว	4.1 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน	ไร่	350	500	500	500	500	2,350	280,000	400,000	400,000	400,000	400,000	1,880,000	พต.
เขตนาข้าว	4.2 โครงการพัฒนาที่ดินเพื่อสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมตาม Agri-Map	ไร่	500	500	500	500	500	2,500	750,000	750,000	750,000	750,000	750,000	3,750,000	พต.
พืชไร่, ไม้ผล	4.3 การปลูกไม้เศรษฐกิจ ไม้ตัดไม้ ไม้โตเร็ว	ไร่	100	100	100	100	100								อป.สวนป่าขุนหาญ

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการ

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1

นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้

มติคณะรัฐมนตรี เรื่องการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ วันที่ 30 มิถุนายน 2541

คณะรัฐมนตรีเห็นชอบการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ตามมติ

คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ ดังนี้

1. คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติได้พิจารณาทบทวนมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้แล้ว มีความเห็นในเรื่องเกี่ยวกับการพิสูจน์การครอบครองที่ดินของราษฎร ให้ใช้ภาพถ่ายทางอากาศเป็นหลักร่วมกับหลักฐานอื่น และการกำหนดมาตรการการอยู่อาศัยในพื้นที่ป่า ไม้ไม่ให้ขยายพื้นที่เพิ่มเติม มติคณะกรรมการฯ โดยสรุปให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้)พิจารณาปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ โดยเฉพาะมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 17 เมษายน 2540 วันที่ 22 เมษายน 2540 และวันที่ 29 เมษายน 2540 โดยให้ใช้แนวทางมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 22 เมษายน 2540 เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาพื้นที่ป่าไม้ในภาพรวมทั้งประเทศเป็นฐานในการปรับปรุงและนำความเห็นของคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติไปประกอบการพิจารณาด้วย

2. คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติได้ประชุมเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2541 เกี่ยวกับเรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ มีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยมีมาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ เพื่อเป็นการสงวนคุ้มครองป้องกันพื้นที่ป่าไม้ของชาติที่เหลืออยู่ไว้ ให้ได้ จึงกำหนดมาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ป่าไม้ เป็น 2 ด้าน คือ

1. ด้านการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้

ป่าสงวนแห่งชาติ

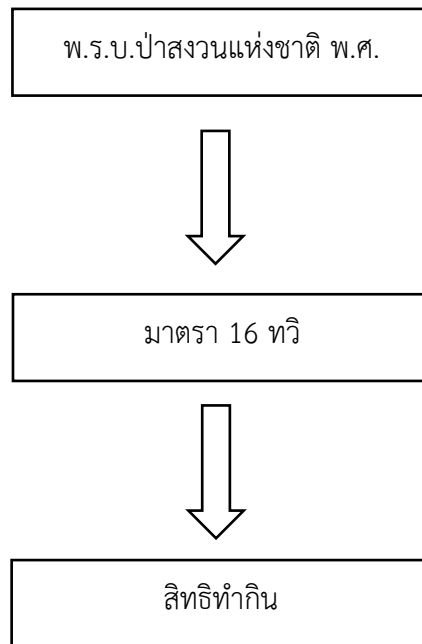
1) พื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร และพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจที่เสื่อมสภาพ กรมป่าไม้ได้มอบพื้นที่ดังกล่าวให้ ส.ป.ก.นำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามนโยบายรัฐบาล เมื่อปี พ.ศ.2536 แล้วตั้งนั้นเพื่อให้นโยบายการปฏิรูปที่ดินของรัฐบาลสัมฤทธิ์ผลจึงให้ดำเนินการดังนี้

(1) ให้กรมป่าไม้ และ ส.ป.ก. ปฏิบัติตามข้อตกลงว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในการกันพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติกลับคืนกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2538 โดยเร่งรัดดำเนินการให้แล้วเสร็จทุกป่าโดยเร็ว

(2) พื้นที่ที่ไม่สมควรนำไปปฏิรูปที่ดิน ให้กรมป่าไม้ดำเนินการตามหน้าที่และความรับผิดชอบ และเพื่อเปิดโอกาสให้ราษฎรในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างเป็นรูปธรรม ให้กรมป่าไม้พิจารณาตามความเหมาะสมจัดการพื้นที่ที่มีสภาพป่าแปลงเล็ก แปลงน้อย ในพื้นที่ราบและมีใช่เป็นพื้นที่ที่ควรสงวนรักษาไว้เพื่อคุ้มครองระบบนิเวศ และสภาพแปลงดังกล่าวจะต้องไม่ติดกับป่าผืนใหญ่ โดยร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลท้องที่และ ส.ป.ก. กรณีนี้ให้พิจารณาจัดทำเป็นพื้นที่ทดลองจัดการเป็นบางแห่งก่อน

(3) ให้ ส.ป.ก. นำผลการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงไปเร่งรัดกำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน เมื่อมีเขตปฏิรูปที่ดินแล้วให้ ส.ป.ก. เร่งรัดดำเนินการต่อไป และให้กำหนดเป็นเงื่อนไขการใช้ที่ดิน ส.ป.ก. ให้ราษฎรปลูกไม้ผลและ/หรือไม้ยืนต้นอย่างน้อยร้อยละ 20 ของเนื้อที่ที่ได้รับ กรณีเป็น ที่ดินที่ติดกับเขตป่าไม้จะต้องปลูกไม้ผลและ/หรือไม้ยืนต้นเป็นแนวกันชน และให้นำเอาวิธีการจัดรูปแปลงที่ดินให้มีขนาดเหมาะสมเพื่อใช้แก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินอยู่อาศัย/ทำกินของราษฎรในเขตป่าไม้ด้วย

รูปผนวกที่ 1-1 นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้

ภาคผนวกที่ 2

ทางเลือกในการปลูกพืชเศรษฐกิจทดแทนยางพารา

เนื่องจากภาวะของพืชเศรษฐกิจตกต่ำเช่นยางพารา เกษตรกรจึงหันมาสนใจพืชเศรษฐกิจทางเลือกใหม่ และทำเกษตรผสมผสาน ในพื้นที่ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่

- 1.ทุเรียนภูเขาไฟ
- 2.ไม้เศรษฐกิจ (เห็ดตระโงกกับไม้วงศ์ยาง)

1.ทุเรียนภูเขาไฟ

จังหวัดศรีสะเกษ องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ และสมาคมผู้ปลูกทุเรียน ได้ขอขึ้นทะเบียน ทุเรียนภูเขาไฟ กับกรมทรัพย์สินทางปัญญา เรื่อง การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ทุเรียน เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2559 และกรมทรัพย์สินทางปัญญาได้ประกาศ การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “ทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ” ทะเบียนเลขที่ สช 61100112 ณ วันที่ 27 มิถุนายน 2561

ทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ (Lava Durian Sisaket) หมายถึง ทุเรียนพันธุ์หมอนทอง พันธุ์ชะนี และพันธุ์ก้านยาว ที่มีรสชาติหวานมัน มีกลิ่นหอมปานกลาง เนื้อละเอียด เนียนนุ่ม แห้ง สีเนื้อเหลือง สม่่าเสมอทั้งผล ซึ่งปลูกในพื้นที่ อำเภอขุนหาญ อำเภอกันทรลักษ์ และอำเภอศรีรัตนะ ของจังหวัดศรีสะเกษ

ลักษณะทางกายภาพ

- เปลือกผล เปลือกบาง สีเขียวอมเหลือง หนามค่อนข้างถี่
- ก้านผล ผลแก่มีสีน้ำตาลเข้ม จับแล้วสากมือ
- เนื้อ เนื้อหนาละเอียด เนียนนุ่ม แห้ง เหนียว เส้นใยน้อย สีเนื้อเหลืองสม่่าเสมอ
- กลิ่น มีกลิ่นหอม ไม่ฉุนมาก
- เมล็ด เมล็ดลีบเล็ก

ลักษณะเฉพาะของแต่ละพันธุ์

- พันธุ์หมอนทอง ผลมีขนาดใหญ่ หนามแหลมสูง ก้านผลใหญ่แข็งแรง เนื้อสี เหลืองอ่อน รสชาติหวานมัน เมล็ดน้อยและลีบเป็นส่วนใหญ่

- พันธุ์ชะนี ทรงผลทรงกระบอกหรือทรงไข่ ปลายแหลม กลางผลป่อง พูเห็นเด่นชัดร่องพูไม่ลึก ขั้วผลใหญ่แข็งแรง ขนาดผลปานกลางถึงใหญ่ เนื้อสีเหลืองเข้ม ละเอียดและเหนียว รสชาติหวานมัน

- พันธุ์ก้านยาว ทรงผลกลม หรือทรงรีสั้นจี๋ค่อนข้างยาว ก้านผลยาวเห็นได้เด่นชัด ขนาดผลปานกลางถึงใหญ่ เนื้อสีเหลือง ละเอียดยาวและเหนียว รสชาติหวานมัน เมล็ดโต

กระบวนการผลิต

การปลูก

- (1) ต้นพันธุ์ที่ปลูก ต้องเป็นต้นพันธุ์ที่มีความแข็งแรงสมบูรณ์ และปราศจากโรค
- (2) การปลูกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษสามารถปลูกได้ตลอดปี แต่ที่เหมาะสมที่สุดในช่วงฤดูต้นฝนเนื่องจากสภาพภูมิอากาศเหมาะสมกับการเจริญเติบโตของต้นกล้า
- (3) เตรียมดินโดยการขุดหลุมขนาด 1x1 เมตร และผสมดินที่ขุดมาผสมกับปุ๋ยอินทรีย์ก่อนนำต้นทุเรียนลงปลูก
- (4) ระยะการปลูกระหว่างต้นและระหว่างแถว 8-10 เมตร โดยแถวปลูกยกดินเป็นสันให้สูง 30-50 เซนติเมตร ตรงกลางระหว่างแถวเป็นร่องระบายน้ำ ควรปลูกในพื้นที่ความลาดเอียงไม่เกิน 5% หรือตามความเหมาะสมของพื้นที่

การดูแลรักษา

กวาดใบไม้และเศษวัชพืชออกจากโคนต้นเพื่อให้ดินแห้งเร็ว เป็นการกระตุ้นต้นทุเรียนออกดอกได้เร็วและสม่ำเสมอ

การบรรจุหีบห่อ

- (1) รายละเอียดบนฉลาก/หีบห่อ ให้ประกอบด้วยคำว่า “ทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ” และ/หรือ “Lava Durian Sisaket”
- (2) ให้ระบุชื่อพันธุ์ทุเรียน ชื่อสวน/เกษตรกร และที่อยู่ติดต่อดี

2.เห็ดระโงกกับไม้มังคย้าง เพื่อสนองแนวพระราชดำริ กิจกรรมสร้างป่าสร้างรายได้

จากพระราชดำริของ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เกี่ยวกับเรื่องทำกินในพื้นที่ป่าไม้ของราษฎร โครงการศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์ จ.ศรีสะเกษ สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้ จึงได้จัดทำแปลงสาธิตแนวพระราชดำริด้วยการใช้ระบบวนเกษตรมาเป็นต้นแบบในการส่งเสริมอาชีพให้มีการปลูกไม้มังคย้าง (Dipterocarpaceae) ได้แก่ ยางนา ตะเคียนทอง กระจับปี่ และศึกษาวิจัยการเพาะเห็ดป่ากินได้กับไม้มังคย้างควบคู่กันไป โดยเห็ดป่าเหล่านี้จะเป็นแหล่งอาหารให้กับชุมชน และสร้างรายได้ให้เกษตรกรที่ปลูกไม้มังคย้างในรูปแบบวนเกษตรได้ โดยได้เลือกเห็ดระโงกมาใช้ในการศึกษา เนื่องจากเป็นเห็ดที่นิยมรับประทานกันมาก และมีราคาสูง โดยมีราคาขายตามท้องตลาดอยู่ที่กิโลกรัมละ 250-300 บาท และสูงถึง 400-450 บาท ในช่วงนอกฤดูกลาง (มกราคม - เมษายน)

ไปโอเทค สวทช. ร่วมกับ สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่อผลผลิตของเห็ดระโงกทั้งในและนอกฤดูกลาง ณ แปลงสาธิตโครงการศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์ จ.ศรีสะเกษ ในช่วงปี 2557 -2558 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดเห็ดระโงก ได้แก่

ปริมาณแสง ความชื้นบริเวณผิวดิน อุณหภูมิและความชื้นในอากาศ รวมถึงความหนาแน่นของอินทรีย์วัตถุเหนือพื้นดิน และจากการสำรวจประชากรเห็ด พบว่า เห็ดระโงกเป็นเห็ดที่ให้ผลผลิตสูงสุดในแปลง โดยสามารถพบเห็ดระโงกถึง 3 ชนิด คือ ระโงกแดง ระโงกเหลือง และระโงกขาว นอกจากนี้ในแปลงสาธิตดังกล่าวยังพบเห็ดกินได้ชนิดอื่นๆ เช่น เห็ดถ่าน เห็ดหาด เห็ดครก เห็ดโคน และ เห็ดตะไคล อีกด้วย ซึ่งการออกดอกของเห็ดระโงกนั้นมีความสอดคล้องกับปริมาณน้ำฝนในช่วงต้นฤดูเป็นอย่างมาก โดยพบว่าในช่วงเดือน มิถุนายน-กรกฎาคม จะพบปริมาณเห็ดระโงกเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้การให้น้ำนอกฤดู ก็มีส่วนทำให้เกิดเห็ดระโงกได้เช่นกัน ซึ่งความรู้ที่ได้จากการศึกษาอิทธิพลของปัจจัยแวดล้อมต่อผลผลิตเห็ดระโงกในครั้งนี้ จะนำไปสู่การปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมต่อการออกดอกของเห็ดระโงก ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อชุมชนทั้งด้านอาหารและรายได้

โดยการส่งเสริมให้มีการปลูกกล้าไม้ติดเชื้อเห็ดระโงก ส่งผลให้คนหันมามีส่วนร่วมในการปลูกต้นไม้และอนุรักษ์ป่า ลดการบุกรุกทำลายป่าลง เนื่องจากมูลค่าจากผลผลิตที่ได้จากเห็ดที่อาศัยต้นไม้ มีค่าต่อเนืองยั่งยืนมากกว่าการตัดโค่นต้นไม้เพื่อขายทำเงินเพียงครั้งเดียว โดยชาวบ้านสามารถเข้ามาเก็บเห็ดระโงก หรือของป่าอื่นๆ ไปขายตามตลาดชุมชน เพื่อหารายได้จุนเจือครอบครัว เป็นการช่วยกระจายรายได้ให้แก่ประชาชนในชนบท ช่วยให้คนในชุมชนตระหนักและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ ช่วยให้การส่งเสริมปลูกป่าฟื้นฟูมีโอกาสประสบความสำเร็จมากขึ้น (ไปโอเทค, 2560)

การนำเทคโนโลยีการปลูกเห็ดระโงกกับไม้วังค์ยาง สามารถนำมาเป็นองค์ความรู้เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาปลูกป่ามากขึ้น ภายใต้โครงการการงานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ พร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว หรือ การปลูกป่าไม้เศรษฐกิจ เพื่อสร้างความยั่งยืนทางด้านอาหาร สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตพร้อมอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ ป่าไม้ ให้ยั่งยืนสืบไป

การเพาะเห็ดในไม้วังค์ยาง

ไม้วังค์ยาง (DIPTERO CARPACEAE) ส่วนมากเป็นไม้ต้นขนาดใหญ่ และมีคุณค่าทางเศรษฐกิจมากอีกวงค์หนึ่ง ลำต้นมักมีชัน หรือน้ำยางมีกลิ่นเฉพาะตัว พบกระจายอยู่ทั่วไปในประเทศ เช่น ป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ ป่าดิบแล้ง ป่าดิบชื้น ฯลฯ ดอกผลโดยมากจะมีปีก ไม้วังค์ยางที่เหมาะสมในการเกิดเห็ด ระโงก ในพื้นที่ภาคอีสานได้แก่ ยางนา ตะเคียนทอง กระจับปี่ รัง พะยอม เป็นต้น เห็ดราไมคอร์ไรซ่า

เอคโตไมคอร์ไรซ่า (Ectomycorrhiza) คือเห็ดรา ไมคอร์ไรซ่า ที่อาศัยอยู่บริเวณเซลล์ผิว ของรากภายนอกของพืชหรือต้นไม้ เส้นใยของเชื้อราจะประสานจับตัวกันแน่น ภายนอกผิวราก คล้ายรากฝอยมีสีต่างๆ เช่น สีขาว สีทอง สีเหลือง สีน้ำตาล สีแดง สีดำ ฯลฯ เห็ดอยู่ร่วมกันกับรากพืชแบบได้ประโยชน์ซึ่งกันและกัน เห็ดได้กินของเหลวที่ซึมมาจากรากพืช พืชได้รับประโยชน์จากน้ำย่อยของเห็ด ช่วยละลายแร่ธาตุ ในดินออกมาเป็นปุ๋ย เส้นใยเห็ดห่อหุ้มราก พืชให้ใหญ่ขึ้นซึมซับน้ำในดินได้ดี หากมีความชื้นมากพอเห็ดจะเกิดดอก ให้เราเก็บนำมารับประทานได้

ขั้นตอนการเพาะเห็ดตระโงก

- นำเห็ดตระโงกที่แก่จัดมาขยี้กับน้ำให้ละเอียด
- นำน้ำสปอร์ที่ได้หยอดในถุงเพาะหรือแปลงไม้วังค์ยางที่มีอายุ 3-5 ปี
- หลังหยอดเชื้อรา ประมาณ 1-2 ปี เห็ดตระโงกจะเริ่มเกิด

ข้อควรปฏิบัติในการปรับสภาพแวดล้อม

- ห้ามใช้สารเคมีในพื้นที่โดยเด็ดขาด
- ปริมาณแสงที่ส่องลงพื้นไม่น้อยกว่า 50 %
- ปริมาณไอน้ำแห้งที่ทับถมไม่เกิน 2 นิ้ว

ข้อมูลการดำเนินการธนาคารอาหารชุมชน (การเพิ่มปริมาณเห็ดป่าในไม้วังค์ยาง)

- * เห็ดป่าราคา กิโลกรัมละ 200 บาท
- มูลค่าผลผลิตจากไม้ป่า / ไม้ยืนต้น เป็นเงินสะสม

เกร็ดความรู้เกี่ยวกับเห็ด

ในปัจจุบันป่าไม้ของไทยลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว ประกอบกับวิกฤตสถานะโลกร้อน ก่อให้เกิดความเสียหายหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบนิเวศของพืชและสัตว์ป่า เห็ดป่าเป็นสิ่งมีชีวิตชนิดหนึ่งที่ได้รับผลกระทบนี้โดยตรง โครงการศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์จังหวัดศรีสะเกษ (กรมป่าไม้) จึงได้มีการศึกษาข้อมูลและการขยายเชื้อเห็ดในไม้วังค์ยางขึ้น โดยนำเชื้อเห็ดตระโงกเหลือง เห็ดป่าทั่วไป ที่ดอกแก่จัดนำมาป็น หรือขยี้ให้สปอร์แตก แล้วนำไปโรยบริเวณรากของไม้ยางนา เมื่อระยะเวลาผ่านไป 1 ปี สามารถเก็บเห็ดในพื้นที่ได้ช่วงฤดูฝน เห็ดส่วนใหญ่จะเป็น

เห็ดตระโงก

ชื่อสามัญ เห็ดไข่ เห็ดตระโงกเหลือง

ชื่อวิทยาศาสตร์

Amanita hemibapha (Berk. Et Broome) Sacc subsp *javanica* Corneret Bas

ชื่อวงศ์ AMANITACEAE

รูปร่าง-ลักษณะ

ลักษณะสัณฐานวิทยา : ดอกเห็ดอ่อนมีเยื่อหุ้มหนา รูปกลมหรือรูปไข่ ขนาด 3-4×3-5 เซนติเมตร เมื่อเจริญขึ้นผิวด้านบนปริแตกออกเป็นรูปถ้วย หมวกเห็ดรูปไข่ สีน้ำตาลอมส้มหรือน้ำตาลอมเหลือง เมื่อกางออกจะเป็นรูปกระทะคว่ำแล้วแบนราบ เส้นผ่าศูนย์กลาง 6-12 เซนติเมตร ผิวเรียบเป็นมันและเหนียวเมื่ออากาศชื้น ขอบเป็นริ้วยาว 0.5-1 เซนติเมตร โดยรวมเห็นชัดเจนตั้งแต่ไหล่ออกจากเยื่อหุ้ม ครีบสีขาวนวล ไม่ยึดติดกับก้าน ก้านสีขาวนวล ยาว 5-10 เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลาง 1-3 เซนติเมตร ภายในสีขาวมีรูกลวง แอนนูลัส เป็นแผ่นบางสีขาวห้อยติดอยู่บนก้าน ลักษณะสปอร์ : รูปวงรี ผิวเรียบ ผนังบาง

ลักษณะวิสัย/ประเภท จุลินทรีย์ > เห็ด

ฤดูกาลที่พบ : ฤดูฝน (พฤษภาคม-มิถุนายน)

การใช้ประโยชน์ : รับประทานได้

วิธีการนำไปใช้ประโยชน์ : ประกอบอาหาร

แหล่งที่พบ : ป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ ป่าดิบแล้ง

ลักษณะทางกายภาพ : พบในบริเวณที่ค่อนข้างชื้น อุณหภูมิ 30°C ความชื้นสัมพัทธ์ 94% pH 7 ความเข้มแสง 142 Lux หลังฝนตก 2-3 วัน มีแดดออกอากาศร้อนอบอ้าว ในช่วงเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน

ลักษณะการเกิด : ขึ้นเป็นดอกเดี่ยวหรือเป็นกลุ่ม 4-5 ดอก กระจายอยู่ทั่วไปในป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ ป่าดิบแล้ง (กฤษณะ นิสสะ, 2556)

การขอขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่า

1. ผู้มีสิทธิขอขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่า

-ผู้มีกรรมสิทธิ์

-ผู้มีสิทธิครอบครอง

-ผู้มีสิทธิใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำ

ประโยชน์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน ผู้เช่าหรือผู้เช่าซื้อสามารถนำที่ดินดังกล่าวมาขอขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าได้

2. ประเภทที่ดินที่สามารถนำมาขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าได้ 3. ต้นไม้ที่สามารถนำมาขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าได้ ต้นไม้ 58 รายการ ตามบัญชีต้นไม้ท้ายพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติมในที่ดินตามข้อ 2

1. โฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3, น.ส.3 ก., น.ส.3 ข.)

2. หนังสือแสดงการทำประโยชน์ในที่ดินนิตยสารสร้างตนเอง (น.ค.3),

หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินนิตยสาร (กสน.๕)

3. ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ที่มีหลักฐานการอนุญาต (ส.ป.ก.4-01,

ส.ป.ก.4-01ก, ส.ป.ก.4-01 ข, ส.ป.ก.4-01 ค, ส.ป.ก.4-01 ช, ส.ป.ก.4-31 ก) ที่มีหลักฐานการเช่า (ส.ป.ก.4-14 ก, ส.ป.ก.4-119) ที่มีหลักฐานการเช่าซื้อ (ส.ป.ก.4-18 ข) ที่มีหลักฐานการโอนหรือตกทอดทางมรดก

4. ที่ดินที่มีหนังสืออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ ให้ บุคคลทำ

ประโยชน์และอยู่อาศัยภายในเขตปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติ (สทก.1 ก., สทก. 2 ก.) หรือปลูกป่าหรือไม้ยืนต้นภายในเขตปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติ (สทก.1 ข.) หรือทำการบำรุงป่าหรือปลูกสร้างสวนป่าหรือไม้ยืนต้นในเขตป่าเสื่อมโทรม (ป.ส.31)

5. ที่ดินที่มีใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ให้ทำสวนป่า

6. ที่ดินที่ได้ดำเนินการเพื่อการปลูกป่าโดยส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่น

ของรัฐ

เอกสารอ้างอิง

บทที่ 1

- คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา. 2551. ปทานุกรมปฐพีวิทยา. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- FAO. 1974. A Land Capability Appraisal Indonesia: Interim Report. (AGL/INS), Rome.. 1993. Guidelines for Land Use Planning. Rome.
- ADB. 2012. The State of Pacific Towns and Cities: Urbanization in ADB's Pacific Developing Member Countries. Mandaluyong City, Philippines.
- NRC. 1975. Land Use Planning. The National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine, Washington, D.C.
- Vink, A.P.A. 1975. Land Use in Advancing Agriculture. Springer-Verlag Berlin Heidelberg.

บทที่ 2

- กรมการปกครอง. 2561. ข้อมูลจำนวนประชากรและบ้าน (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2561). กระทรวงมหาดไทย. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2564. รายได้-รายจ่ายต่อครัวเรือน ตำบลโนนสำราญ ปี 2564. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2564. หมอดินอาสาตำบลโนนสำราญ ปี 2564. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2563. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ลงทะเบียนเกษตรกร ปี 2564. สำนักงานเกษตรอำเภอกันทรลักษ์. 2564. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2563. ข้อมูลอุตุนิยมวิทยาจังหวัดศรีสะเกษ. สถานีอุตุนิยมวิทยาจังหวัดศรีสะเกษ. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2563. สถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี 2532-2561). กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. ไฟล์ข้อมูล.
- กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2561. ข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ. ไฟล์ข้อมูล.
- คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสำราญ. 2559. แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. 2561-2565). องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสำราญ อำเภอโนนสำราญ จังหวัดศรีสะเกษ. ไฟล์ข้อมูล.
- สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม. 2559. บัญชีรายชื่อสายทางที่ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. ไฟล์ข้อมูล.

บทที่ 3

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2562. **ข้อมูลบ่อน้ำบาดาล**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
ไฟล์ข้อมูล.

กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2562. **ข้อมูลทรัพยากรดิน**. ไฟล์ข้อมูล.

บทที่ 5

ศันสนีย์ อรัญวาสน์ และคำรณ ไทรพิภ. 2562. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดิน ระดับตำบลและระดับจังหวัด**.

บทที่ 6

กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงตอนล่าง 2 กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 2561. **แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง 2 พ.ศ.2561-2569**. ไฟล์ข้อมูล.

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550. **การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง**. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ. 2562. **ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์จังหวัดพะเยา พ.ศ.2561-2565**. ไฟล์ข้อมูล.

_____ . 2562. **ยุทธศาสตร์จังหวัดศรีสะเกษ พ.ศ. 2562**. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ . 2559. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง (พ.ศ. 2560-2564)**. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2560. **ร่าง นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2560-2579)**. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2562. **แผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2562. **คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562**. ไฟล์ข้อมูล.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ. 2561. **ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดศรีสะเกษ(พ.ศ.2561-2564)**. ไฟล์ข้อมูล.

องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสำราญ. 2561. **ยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนสำราญ (พ.ศ.2561-2565)**. ไฟล์ข้อมูล.

ภาคผนวก

กรมทรัพยากรสินทางปัญญา. 2561. ประกาศเรื่อง การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ. เว็บไซต์.

<https://www.ipthailand.go.th/images/2284/GI61100112.pdf>.

ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ (ไบโอเทค). 2560. เห็ดระโงกกับไม้ม่วงค้ำยงเพื่อสนองแนวพระราชดำริ กิจกรรมสร้างป่าสร้างรายได้ 30 มิถุนายน 2560. เว็บไซต์.

<https://www.biotec.or.th/th/index.php/%E0%B8%82%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B9%8C%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%9B%E0%B8%B5-2560/1135-mushroom>

ศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ. 2564. การเพาะเห็ดในไม้ม่วงค้ำยง. โครงการศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กรมป่าไม้). เว็บไซต์.

http://www.spkphusing.org/index.php?option=com_content&view=article&id=89&Itemid=179

กฤษชนะ นิสสะ. 2556. ไม้ม่วงค้ำยงกับเห็ดระโงก. โครงการศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กรมป่าไม้).

http://old.forest.go.th/orip/index.php?option=com_content&view=article&id=552&Itemid=499&lang=th

กรมป่าไม้. 2564. ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติตามกฎกระทรวงฯ ที่ออกตามพ.ร.บ.สวนป่า พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(คู่มือประชาชน). สำนักส่งเสริมการปลูกป่า. เว็บไซต์.

<https://cloud.forest.go.th/index.php/s/sVGQqll0PnTLtd>

คณะผู้จัดทำ

นางสาวนตนาภา คุณพันธ์

นางสาววรรดา สมคณะ

นางสาวจันทร์เพ็ญ เขตสกุล

นางสาวศศิธร สดไธสง

ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ

นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

นักวิชาการเกษตร

เจ้าหน้าที่แผนกที่ภาพถ่าย

สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ
ตำบลหนองไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ
33000
โทร 045-814642